

deepsouth
ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

เอกสารสรุปการสัมมนา

“การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน”

ร่วมจัดโดย

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch)

วันอังคารที่ 30 มิถุนายน 2552 เวลา 08.30 – 16.30 น.

ณ ห้องแกรนด์เอบี โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ

สนับสนุนโดย

The Asia Foundation

๘ สารบัญ ๘

1. โครงการสัมมนา “การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน”	3
2. กำหนดการสัมมนา	6
3. คำกล่าวรายงานต่อประธานในพิธี โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ – ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า	8
4. ปาฐกถา “การใช้การเมืองนำการทหารในการแก้ปัญหาภาคใต้” โดย ศ.นพ.ประเวศ วะสี – ประธานกรรมการอำนวยการหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข”	9
5. สรุปการนำเสนอทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน: มุมมองจากนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข” รุ่นที่ 1	16
6. ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา (ช่วงเช้า)	23
7. ความเห็นต่อข้อเสนอแนะของนักศึกษาและนโยบายการใช้การเมืองนำการทหาร โดย ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา – อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา	26
8. ความเห็นต่อข้อเสนอแนะของนักศึกษาและทิศทางการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไป โดย	
• นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ – ที่ปรึกษาคณะกรรมธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาผู้แทนราษฎร/ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	28
• นายนพ.เฟื่องฟู – ผู้ช่วยผู้อำนวยการศอ.บต. (ข่าวกรอง)/ ผู้แทนศอ.บต.	28
• พลโท ดาร์พงษ์ รัตนสุวรรณ – ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายยุทธการ/ ผู้แทนกอ.รมน.	29
• พลตำรวจตรี เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา – รองผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้	30
• รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ – ศูนย์ข่าวสารสันติภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	31
• คุณกัลยา เอี้ยวสกุล – ผู้ประสานงานสมัชชาสุขภาพ จังหวัดปัตตานี	34
• ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี – ผู้อำนวยการสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	34
• นายภัทร คำพิทักษ์ – บรรณาธิการหนังสือพิมพ์โพสต์ ทุเดย์	35
9. ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา (ช่วงบ่าย)	36
10. ปาฐกถาปิด “ทิศทางการแก้ไขปัญหาภาคใต้ของรัฐบาลในระยะต่อไป” โดย ฯพณฯ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ – นายกรัฐมนตรี	40

หมายเหตุ: เอกสารสรุปการสัมมนานี้เรียบเรียงและเน้นคำโดยสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

โครงการสัมมนา

“การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน”

ร่วมจัดโดย

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch)

วันอังคารที่ 30 มิถุนายน 2552 เวลา 08.30 – 16.30 น.

ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ

1. หลักการและเหตุผล

นโยบายการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของทุกรัฐบาลที่ผ่านมาต่างมีทิศทางเดียวกันคือการใช้การเมืองนำการทหาร แต่คงต้องยอมรับในความเป็นจริงว่าในการปฏิบัตินั้นการเมืองยังไม่อาจนำการทหารได้อย่างแท้จริง ซึ่งนอกจากเหตุผลของความเข้าใจที่ยังไม่ตรงกันของผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาบางส่วนถึงความหมายและเจตนารมณ์ของนโยบายการเมืองนำการทหารแล้ว ส่วนหนึ่งยังเกิดจากแนวคิดและมุมมองของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายพลเรือนต่อทิศทางการแก้ไขปัญหาที่ยังอาจจะไม่ชัดเจนสอดคล้องกัน

นโยบายการเมืองนำการทหารจึงเป็นสิ่งที่พูดกันมานานแต่ยังไม่เกิดผลอย่างเป็นทางการปฏิบัติ ทั้งนี้แท้จริงแล้วนโยบายดังกล่าวนี้เป็นนโยบายที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างสังคมสันติสุขที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ด้วยการสนับสนุนจากมูลนิธิเอเซีย จึงเล็งเห็นความสำคัญของการจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคมต่อนโยบายการเมืองนำการทหารซึ่งเป็นทิศทางที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของรัฐบาลในการขับเคลื่อนให้เกิดพลังจากทุกภาคส่วนเพื่อให้การเมืองนำการทหารเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ต่อการแก้ไขปัญหาด้วยการใช้การเมืองนำการทหารของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข” รุ่นที่ 1 (4ส) สถาบันพระปกเกล้า

2.2 เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มุมมอง และประสบการณ์ในการใช้การเมืองนำการทหารตลอดจนทิศทางการแก้ไขปัญหาของภาครัฐในระยะต่อไป

3. กลุ่มเป้าหมาย

มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 300 คน ซึ่งประกอบไปด้วย

3.1 นักการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่น

3.2 ข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือนจากส่วนกลางและในพื้นที่

3.3 กลุ่มพลังวัฒนธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยนักการศาสนา นักการศึกษา/นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มสตรี และเยาวชน

3.4 เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา

3.5 สื่อมวลชนจากส่วนกลางและท้องถิ่น

3.6 ผู้แทนสถานทูตและองค์กรระหว่างประเทศ (มีการแปลฉบับพินในงานสัมมนา)

3.7 ประชาชนผู้สนใจทั่วไป

4. วันเวลาและสถานที่

วันอังคารที่ 30 มิถุนายน 2552 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ

5. ผู้รับผิดชอบ

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch)

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ต่อการแก้ไขปัญหาด้วยการใช้การเมืองนำการทหารของนักศึกษาหลักสูตร 4ส สถาบันพระปกเกล้า

6.2 ทิศทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะต่อไปจากมุมมองของผู้เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและภาคประชาสังคม

6.3 กระแสสังคมที่จะเป็นพลังส่งเสริมผลักดันการดำเนินงานตามนโยบายการเมืองนำการทหารของรัฐบาลเพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กำหนดการสัมมนา

“การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน”

ร่วมจัดโดย

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch)

วันอังคารที่ 30 มิถุนายน 2552 เวลา 08.30 – 16.30 น.

ณ ห้องแกรนด์เอบี โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ

-
- 08.00 – 09.00 น. ลงทะเบียนรับเอกสาร
- 09.00 – 09.15 น. พิธีกรกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมสัมมนา ชี้แจงวัตถุประสงค์ และกำหนดการสัมมนา
โดย นายไตรรัตน์ ฉัตรแก้ว และนางทิพย์วัลย์ โพธิ์ทองนาถ - นักศึกษา 4ส
- 09.15 – 09.30 น. การกล่าวรายงานต่อประธานในพิธีเปิด
โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ – ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล
สถาบันพระปกเกล้า
- 09.30 – 10.00 น. การกล่าวเปิดการสัมมนาและปาฐกถาพิเศษ “การใช้การเมืองนำ
การทหารในการแก้ไขปัญหาภาคใต้”
โดย ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี – ประธานกรรมการอำนวยการ
หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข” (4ส)
- 10.00 – 11.00 น. นำเสนอ”ทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน” มุมมองจากนักศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข” รุ่นที่ 1 (4ส)
สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
- กรอบคิดและทิศทางของข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ต่อการแก้ไข
ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยสันติวิธี
โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ – ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล
 - การใช้การเมืองเชิงรุกนำการทหารเพื่อแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน
โดย นายมุฮัมมัดอายุบ ปาทาน – ผู้สื่อข่าว ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้
 - การพูดคุย (Peace Talks) กับกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ
โดย รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว – อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- การสร้างพลังประชาชนทุกภาคส่วน/วัฒนธรรมในรูปแบบเครือข่ายสันติภาพชายแดนใต้
โดย รศ.เสาวนีย์ จิตต์หมวด – อดีตกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
 - การเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม
โดย นางอังคณา นีละไพจิตร – ประธานคณะกรรมการอนุสิทธิธรรมเพื่อสันติภาพ
 - การสื่อสารสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม
โดย นางสาวปองจิต สรรพคุณ – ผอ.ฝ่ายละครชุมชน มูลนิธิสื่อชาวบ้าน
- ดำเนินรายการโดยนายบัณฑิต ทอนตัน – อัยการผู้เชี่ยวชาญ สนง.อัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่ง
- 11.00 – 11.30 น. **แสดงความเห็นต่อข้อเสนอและทิศทางการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไป**
โดย ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา – อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
- 11.30 – 12.00 น. **ผู้เข้าร่วมสัมมนา**ร่วมแสดงความเห็นต่อข้อเสนอแนะของนักศึกษา
- 12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 15.00 น. **ร่วมแสดงความเห็นต่อข้อเสนอและทิศทางการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไป**
- นายอารีเพ็ญ อุตระสินธุ์ – ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาผู้แทนราษฎร
 - พลโท ดาวิพงษ์ รัตนสุวรรณ – ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายยุทธการ/ผู้แทนกอ.
รมน.
 - นายนพ เฟื่องฟู – ผู้ช่วยผู้อำนวยการศอ.บต. (ข่าวกรอง)
 - พล.ต.ต. เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา – รองผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการ
ตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ – ศูนย์ข่าวสารสันติภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี – ผู้อำนวยการสถานวิจัยความขัดแย้งและความ
หลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ ม.สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 - นายภัทระ คำพิทักษ์ – บรรณาธิการหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์
 - คุณกัลยา เอี้ยวสกุล – ผู้ประสานงานสมัชชาสุขภาพ จังหวัดปัตตานี
- ดำเนินรายการโดยพลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ และนางสาวศิริบุรณ์ ญัฐพันธ์
- 15.00 – 16.00 น. **ผู้เข้าร่วมสัมมนา**แสดงความคิดเห็นต่อทิศทางการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไป
- 16.00 – 16.30 น. **ปาฐกถาปิดการสัมมนา “ทิศทางการแก้ไขปัญหาภาคใต้ในระยะต่อไปของรัฐบาล”**
โดย ฯพณฯ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ – นายกรัฐมนตรี

คำกล่าวรายงานต่อประธานในพิธีการสัมมนา
“การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ไขปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน”
โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ
ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

เรียน ท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ท่านรองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ท่านวิทยากร และท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน กระผมในนามของคณะผู้จัดงานร่วม คือสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ขอขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ที่ได้กรุณาให้เกียรติมาเป็นประธานเปิดการสัมมนา “การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ไขปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน” และกล่าวปาฐกถานำในวันนี้

การสัมมนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้วิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ต่อการแก้ไขปัญหาภาคใต้ ด้วยการใช้อำนาจนำการทหาร จากมุมมองของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข” รุ่นที่ 1 สถาบันพระปกเกล้า อีกทั้งเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองแนวทางการใช้อำนาจนำการทหาร ตลอดจนทิศทางการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไปจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

โดยการสัมมนาครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งสมาชิกรัฐสภา เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายพลเรือนทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ นักวิชาการ นักธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้นำศาสนา นิสิตนักศึกษา เจ้าหน้าที่สถานทูตและองค์กรระหว่างประเทศ ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป รวมทั้งสิ้นประมาณ 300 คน ด้วยหวังว่าจะเป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ทิศทางที่ยั่งยืนต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอเรียนเชิญศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ในฐานะประธานกรรมการผู้อำนวยการหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข” สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า กล่าวเปิดการสัมมนา และกล่าวปาฐกถานำในประเด็น “การใช้อำนาจนำการทหารในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้” อันจะเป็นข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การสัมมนาต่อไป

ปาฐกถาเปิดการสัมมนา

“การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน”

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี

นมัสการพระคุณเจ้า ท่านรองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ผู้อำนวยการหลักสูตรเสริมสร้างสังคมสันติสุข (4ส.) ผมขออนุโมทนาในการที่สามสถาบันได้ร่วมกันจัดการประชุมในครั้งนี้ คือ สถาบันพระปกเกล้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ Deep South Watch เรื่องความรุนแรงในภาคใต้ที่เรื้อรังและยังแก้ปัญหาไม่ได้ ก่อให้เกิดความสูญเสีย และบาดเจ็บปวดท้อทั้งชาติเป็นเวลานาน มีผู้ได้พยายามแก้ไขเรื่อยมา แต่ปัญหายากในตัวมันเอง ยังไม่สามารถแก้ไขได้

สถาบันพระปกเกล้าได้จัดหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การเสริมสร้างสังคมสันติสุข หรือที่เรียกว่า 4ส คือ สสสส. มีนักศึกษาผู้ใหญ่จากวงการต่างๆหลากหลายเข้าร่วม 92 คน ใช้เวลาเรียนเกือบปี เอาจริงเอาจัง ลงไปดูพื้นที่ต่างๆ ลงไปพื้นที่ภาคใต้มากเพื่อไปพูดคุยและศึกษาสถานการณ์ต่างๆ และได้สังเคราะห์เรื่องราวทั้งหมดขึ้นมาเป็นข้อเสนอแนะที่จะนำเสนอในวันนี้ เป็นรายงานที่อยู่ในมือท่านทั้งหลาย

ผมเองเคยได้ร่วมทำงานในคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติมาก่อน และก็ได้อ่านรายงาน(ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้: บทวิเคราะห์และแนวทางการแก้ปัญหาเชิงรุกที่ยั่งยืนด้วยสันติวิธี) ของนักศึกษา 4ส ฉบับนี้ เป็นรายงานที่ดีมาก เพราะได้สะท้อนปัญหาจริงๆ และได้เสนอวิธีการแก้ไขไว้ และเป็นการทำด้วยจิตใจที่ดีงาม ไม่ได้มีอคติ ซึ่งถ้าเรามีอคติเริ่มต้นแล้วเราจะทำตรงนี้ได้ เป็นรายงานที่สำคัญมาก ซึ่งถ้าได้ร่วมกันศึกษาและทำงานเรื่องนี้ต่อไป ผมมีความมั่นใจว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ ขอให้ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจอ่านดู

แนวทางการแก้ปัญหาการเมืองนำการทหาร เป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติยังมีปัญหา ถ้าเราย้อนกลับไปดูเรื่องราวเมื่อครั้งเราแก้ปัญหาความขัดแย้งคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีความรุนแรงที่ต่อสู้อะหว่างคนไทย และมีการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 66/ 2523 เพื่อแก้ไขปัญหาในช่วงนั้นจะเห็นว่ากองทัพมีความเข้มแข็งทางทฤษฎีในการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ด้วยสันติวิธี เรียกว่าแข็งที่สุด ไม่มีใครเท่า แข็งกว่าพลเรือนและนักวิชาการ เพราะได้ศึกษาเรื่องคอมมิวนิสต์และการเอาชนะด้วยสันติวิธีอย่างจริงจัง อีกทั้งขณะนั้น การเมืองซึ่งมีพลเอกเปรมฯเป็นนายกรัฐมนตรีก็มีความมั่นคง เป็นที่เคารพ และผนึกกับกองทัพอย่างเป็นเอกภาพ เพราะฉะนั้น **ความเป็นเอกภาพของยุทธศาสตร์ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้แก้ปัญหาได้** แต่ขณะนี้เมื่อเราเผชิญกับปัญหาภาคใต้ที่มีความเปลี่ยนแปลงไป เวลาล่วงเลยไปสามสิบกว่าปี ผู้ที่ทำเรื่องสันติวิธีนี้ในกองทัพก็เกษียณอายุไป ทำให้เกิดความอ่อนแอทางทฤษฎีขึ้นในกองทัพ ในขณะที่ทางการเมืองเองก็อ่อนแอ ขาดความมั่นคง ดังนั้น การเมืองนำการทหารจึงอ่อนแอ เราต้องดูทั้งสองเรื่อง และมาออกแบบวิธีกันใหม่ จึงจะแก้ปัญหาได้

การเมืองนำการทหารไม่ได้แปลว่าไม่ใช้การทหาร ไม่ได้แปลว่าการทหารไม่สำคัญ การทหารยังจำเป็นในการป้องกันความรุนแรง จำกัดขอบเขตและระดับความรุนแรง และใช้การทหารมาสนองตอบวัตถุประสงค์ทางการเมือง และคำว่าการเมืองก็ไม่ได้แปลว่านักการเมือง เดียวจะเข้าใจผิดแล้วไปรอนักการเมือง และเมื่อนักการเมืองอ่อนแอ เราก็เลยทำอะไรไม่ได้ การเมืองที่หมายถึงคนไทยทุกคนทุกภาคส่วนร่วมดำเนินการด้วยสันติวิธีที่จะถอดสลักปัญหา แก้ปัญหาให้ได้ แบบที่ซุนวุกกล่าวว่าการสงครามที่ดีที่สุดคือการชนะโดยไม่ต้องรบ การรบคือการสูญเสีย เราไม่ควรจะสูญเสีย การจะชนะโดยไม่ต้องรบคือต้องสร้างความเข้าใจ สร้างความร่วมมือ ซึ่งเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน ทุกภาคส่วน ไม่ใช่หน้าที่ของนักการเมืองเท่านั้น

ผมอยากจะสรุปที่มาของปัญหา หลักการ และวิธีการที่จะแก้ไขเรื่องนี้ต่อไป สาเหตุของปัญหาที่ลึกที่สุดคือการที่เราเป็นรัฐเอกราชในสังคมพหุวัฒนธรรม ในประเทศไทยของเรามีผู้คนหลายเชื้อชาติหลายวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันในดินแดนนี้ เป็นพหุวัฒนธรรม แต่รัฐกลับเป็นเอกนิยมคือรวมศูนย์เข้ามาเป็นหนึ่งเดียว นิยมความเป็นอย่างเดียว นิยมความเหมือนกัน ซึ่งขัดแย้งกับความเป็นจริง เพราะความเป็นจริงคือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตรงนี้เป็นต้นตอของความขัดแย้ง ไม่เฉพาะในภาคใต้เท่านั้น แต่กับปัญหาในภาคอื่นด้วย ความเป็นเอกนิยมนี้นำไปสู่การขาดการเคารพศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นคน ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของความขัดแย้งทั้งปวงในประเทศไทย ทั้งที่การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นคนนี้เป็นศีลธรรมพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความดีงามทั้งปวง คือประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และความเป็นธรรมในสังคม

การขาดความเป็นธรรมเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดของสังคมไทย ถ้าเรามองไปจะเห็นการขาดความเป็นธรรมในทุกเรื่อง คนเล็กคนน้อย คนยากคนจน คนข้างล่างไม่มีความหมาย ไม่มีศักดิ์ศรีในสังคมไทย คนข้างบนก็ไม่เข้าใจคนข้างล่าง ระบบการศึกษาของเราก็สร้างคนไทยหลายชั่วคนที่ไม่เข้าใจคนข้างล่าง ลองนึกดูในโรงเรียนเราท่องแต่ตำรา ท่องแต่วิชา อาจจะไปเรียนเมืองนอก และก็กลับมามีตำแหน่งสำคัญทำงานนำในสังคม ซึ่งกลุ่มที่นำในสังคมก็มีอยู่ 5 ประเภทด้วยกันที่มีผลต่อความเป็นไปในสังคม คือ นักการเมือง ข้าราชการ นักวิชาการ นักธุรกิจ และสื่อมวลชน ทั้งห้ากลุ่มนี้คือกลุ่มนำที่ไม่เข้าใจความเป็นไปของคนข้างล่างอันเนื่องมาจากการศึกษาที่เรามีอยู่

มีคนเตือนว่าระบบการศึกษาของเราทำให้คนไทยขาดจากรากเหง้าของตน คนที่เตือนคือพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เพราะการศึกษาใช้การท่องจำเป็นหลัก ไม่ได้ศึกษาจากชีวิตของคนไทย คำว่ารากเหง้าหมายถึงวัฒนธรรม วัฒนธรรมนั้นเป็นรากของสังคม ต้นไม้ต้องมีรากฉันทิ สังคมก็ต้องมีรากฉันทิ ถ้าเราตัดรากต้นไม้จะเกิดอะไรขึ้น เรารู้ ถ้าเราพัฒนาสังคมโดยตัดรากก็จะเกิดอย่างเดียวกันกับที่ตัดรากต้นไม้ ที่เราพัฒนามาทั้งหมดนี้ เราไม่ได้เข้าใจวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเกือบทั้งหมดก็ไม่เข้าใจว่าวัฒนธรรมคืออะไร วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของกลุ่มชนร่วมกันที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในนั้น กินความหมดถึงคุณค่า ความเชื่อ การทำมาหากิน ขนบธรรมเนียมประเพณี การศึกษา ศาสนาธรรม รวมอยู่ในร่วมวัฒนธรรมทั้งหมด การพัฒนาที่ผ่านมามีทั้งหมดเป็นการตัดรากทางวัฒนธรรม เพราะเราไม่เข้าใจ ก่อความเสียหายขึ้น ซึ่งเรากำลังเข้าสู่วิกฤติการณ์คลื่นลูกที่สี่แห่ง

กรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งซับซ้อนที่สุด เพราะเราไม่รู้ว่าคุณคือใคร ถ้าเรารู้ว่าคุณคือใคร เราก็กำหนด ยุทธศาสตร์การต่อสู้ได้ ผมพยากรณ์ไว้นานสิบกว่าปีแล้วว่าประเทศไทยหนีการนองเลือดไม่พ้น ดูเรื่อง การศึกษาก็รู้ เพราะการศึกษาของเราไม่ได้ทำให้เราเข้าใจตัวเองและไม่เข้าใจเพื่อนมนุษย์ เอาแต่ ท่องวิชากันไปเรื่อย ๆ เมื่อเราไม่เข้าใจ เราก็แก้ไม่ได้ เมื่อแก้ไม่ได้ก็สับสนมากขึ้น แล้วก็ นองเลือด นี่เป็นต้นเหตุของความขัดแย้งในวันนี้

เมื่อกลับมาพูดถึงความเป็นรัฐเอกราชในสังคมพหุวัฒนธรรมที่นำไปสู่การขาดความเคารพใน ศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นคน นำไปสู่การขาดประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยต้องอยู่บนพื้นฐานที่ ลึกซึ้งของการเคารพคุณค่าของคนทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่ใช่เป็นแค่กลไกเท่านั้น หากมองว่าเป็นแค่ กลไก ก็จะเป็นกลไกที่ง่าย ๆ และสุดท้ายก็จะขาดความเป็นธรรมในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย อ.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าก็เคยบอกมาหลายปีแล้วว่า กฎหมายไทยไม่ยุติธรรมต่อคนจน แม้แต่การสาธารณสุขที่เราเห็นว่าดี ลูกคนจนยังตายมากกว่าลูกคน รวยสามเท่า เอาเรื่องความเป็นธรรมจับเข้าไปก็จะเห็นทุกเรื่องว่าไม่มีความเป็นธรรม

ผมพูดเสมอว่ามหาวิทยาลัยทุกแห่งควรวิจัยเรื่องความเป็นธรรม เพราะเป็นเรื่องสำคัญลึกซึ้ง ละเอียดย่อน ต้องวิจัยและคลี่ออกมาให้สาธารณะเห็น จะได้ช่วยกันขับเคลื่อนต่อไป เพราะหากความไม่ เป็นธรรมยังดำรงอยู่ในสังคม ความขัดแย้งและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ก็จะแก้ไม่ได้ ไม่ได้มีเฉพาะ ภาคใต้ มีทุกภาค แต่อาการออกมาต่าง ๆ กัน **ตราใบไม้ที่ความยากจนและความยุติธรรมยังคงดำรง อยู่ในสังคม** ตราบนั้นจะมีความขัดแย้งเรื่อยไปและนำไปสู่ความรุนแรงที่แก้ไม่ได้ เช่นภาคอีสาน ก็มีความขัดแย้ง 932 จุด ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งระหว่างราษฎรกับรัฐในเรื่องทรัพยากร เพราะเรา ขาดความเป็นธรรมเรื่องการใช้ทรัพยากร และความยากจนเกิดจากความอยุติธรรม ไม่ได้เกิดจากการ พัฒนา เรื่องเหลืองแดง ก็มาจากประเด็นนี้เช่นเดียวกัน

ถ้าเราจะดูตัวอย่างของระบบที่ดีที่สุดและเห็นง่ายที่สุดคือร่างกายของท่านเอง ในร่างกายมีความ หลากหลายสุดประมาณ มีโมเลกุลและเซลล์ต่าง ๆ มากมายที่ไม่เหมือนกันเลย สมอ หัวใจ ตับ ปอด ไต ลำไส้ ถ้าเราดูตัวอย่างของระบบร่างกาย เราจะได้เรียนรู้ว่าระบบร่างกายนี้คือความหลากหลายใน ร่างกายเดียวกัน เพื่อให้เห็นภาพง่ายขึ้นลองนึกถึงตัวท่านเองก็จะพบเห็นความหลากหลายในร่างกาย เดียวกัน ซึ่งระบบร่างกายของเรามีหลักดังนี้ คือ หนึ่ง อวัยวะต่าง ๆ ต้องมี**อัตลักษณ์ (Identity)** ของ ตัวเอง เราจะไปให้หัวใจเหมือนปอด ปอดเหมือนตับไม่ได้ เมื่อเป็นแบบนี้ สอง มันจะต้องมี**อิสระใน ตัวเอง (Autonomy)** จะไปรอให้ใครสั่งให้หัวใจเต้นไม่ได้ จะรอให้ใครสั่งให้หายใจก็จะตาย แต่สาม แม้อวัยวะต่าง ๆ จะมี**อัตลักษณ์และอิสระในตัวเอง** อวัยวะต่าง ๆ เหล่านี้ก็ยังต้องมี**บูรณาการ (Integration)** เชื่อมโยงกันหมดเป็นชีวิตเดียวกัน ต้องอาศัยกลไกบางอย่างที่จะเชื่อมโยงให้เกิด บูรณาการทั้งหมด โดยสรุปแล้วระบบร่างกายของเราเป็นความหลากหลายในกายเดียวกัน

ดังนั้น เราลองมาดูระบบนี้เมื่อเทียบกับประเทศหรือสังคม จะเห็นว่ากลุ่มต่าง ๆ ก็มีอัตลักษณ์ของตัวเอง และอัตลักษณ์นั้นสำคัญ เขานึกถึงประวัติศาสตร์ นึกถึงวัฒนธรรม ภาษา และบรรพบุรุษของเขา สิ่ง เหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญ มันเป็นคนละคนเราอยู่โดยไม่มีความสัมพันธ์ไม่ได้ ไม่มีเงินยังพออยู่ได้ เราต้องนึกถึง

ว่าในสังคมของเราที่เป็นพหุวัฒนธรรมนั้น แต่ละกลุ่มวัฒนธรรมจะต้องสามารถมีอัตลักษณ์ของตัวเองได้ มีความภูมิใจในอัตลักษณ์ ประวัติศาสตร์ และความสำเร็จของตัวเอง อันนี้มันตั้งใจ เป็นเรื่องของจิตวิญญาณที่ผนึกคนเข้ามาด้วยกัน เพราะฉะนั้นกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ต้องมีอัตลักษณ์ของตัวเอง ระบบทั้งหมดต้องส่งเสริมอัตลักษณ์ตรงนี้ ไม่ใช่ไปทำให้เหมือนกันหมด เราลองนึกภาพว่าถ้าเราทำให้อวัยวะของเราเป็นเหมือนกันหมด เราก็เป็นคนอยู่อย่างนี้ไม่ได้ หัวใจต้องเป็นหัวใจ ปอดก็ต้องเป็นปอด สมอก็ต้องเป็นสมอ เมื่อก่อนนี้เราไปถึงขนาดว่าในเชียงใหม่ มีการปักป้ายที่โรงเรียนหนึ่งว่าเป็นเขตปลอดคำเมือง คำเมืองก็เป็นอัตลักษณ์ของคนล้านนา เราต้องส่งเสริมความหลากหลายหลายแห่งที่จะทำให้เหมือนกัน ย้อนกลับไปครั้งจอมพล ป. ด้วยนโยบายชาตินิยม ที่จะทำให้ทั้งหมดเป็นไทยเหมือนกันหมด ซึ่งเป็นแนวทางที่ผิด เราเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ต้องส่งเสริมความหลากหลาย เรื่องอัตลักษณ์นี้เป็นข้อที่หนึ่ง สอง ต้องส่งเสริมหลักที่เรียกว่า Autonomy หรืออัตโนมัตี ซึ่งมากที่สุดก็คือการดูแลปกครองตัวเอง แต่ว่าภายใต้ความเชื่อมโยงบูรณาการเป็นร่างกายเดียวกัน ไม่ใช่แยกจากกันไปเลย

ผมจะขอเสนอหลักการ 5 ประการและวิธีการ 7 ประการที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา แต่สิ่งที่ดีกว่าที่ ผมจะพูดคือรายงานของคณะนักศึกษา 48 ทั้ง 92 คน เป็นรายงานที่ดีมาก ดีกว่าที่ผมจะพูด ผมทำงานเรื่องนี้มาก่อน ต้องยอมรับว่ารายงานนี้เขียนดีจริงๆ และขอชื่นชม ขอชมเชยนักศึกษาทั้ง 92 คน รวมทั้งผู้อำนวยการหลักสูตรและคณะทั้งหลายที่ช่วยกันทำ ถ้าช่วยกันขับเคลื่อนตรงนี้ต่อไป ผมคิดว่าจะแก้ปัญหาได้

โดยที่ผมกล่าวมาถึงสาเหตุและระบบที่คิดว่าดีที่สุดคือความหลากหลายในร่างกายเดียวกันนั้น ผมขอเสนอหลักการ 5 ประการด้วยกันเพื่อแก้ปัญหาภาคใต้ คือ **ข้อที่ 1 ต้องสร้างจินตนาการใหม่ประเทศไทย** จินตนาการเก่าของเราเป็นจินตนาการเล็กๆแคบๆเป็นจินตนาการแบบนักเลงโต ต้องมีจินตนาการใหม่ว่าประเทศไทยประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติ หลายวัฒนธรรม หลายศาสนา เป็นประเทศแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนหลายเชื้อชาติวัฒนธรรม เรามีตัวอย่างเช่นประเทศสวิสเซอร์แลนด์ มีคนหลายเชื้อชาติคือฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลีอยู่ด้วยกันเป็นประเทศสวิสเซอร์แลนด์ พูดทั้งสามภาษาด้วยซ้ำไป แต่ก็อยู่ร่วมกันด้วยสันติ เป็นประเทศที่งดงาม มีสันติภาพ ที่จริงย้อนไปดูครั้งกรุงศรีอยุธยา จะเห็นว่าเป็นชุมชนหลายเชื้อชาติ มีทั้งญี่ปุ่น โปรตุเกส ผู้นำสมัยก่อนก็ใจกว้าง มีใครก็ต้อนรับหมด ซึ่งเคยเป็นจุดแข็งของเรา แต่ภายหลังมันเพี้ยนไป ต้องกลับมาสร้างจินตนาการใหม่ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีหลายเชื้อชาติศาสนาวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็นธรรมชาติแห่งความหลากหลาย ถอดออกจากจินตนาการเก่าๆของความเป็นรัฐเอกราช

ข้อที่ 2 ต้องกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนท้องถิ่น ให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดูแลตัวเอง พัฒนาตัวเองให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของเขา เพราะในชุมชนท้องถิ่นมีผู้คนมากมายเยอะแยะไปหมด จุดแข็งของเราอยู่ที่นั่น เราก็ร่วมมือกัน เขาเข้าใจเรื่องราวของเขา เขาร่วมมือกันจะเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นทั้งประชาธิปไตยโดยตรงด้วย เพราะคนทั้งหมดหมู่บ้านสามารถรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมมือปรึกษากันว่าเขาต้องการอะไรในการพัฒนาทั้งในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ เขาสามารถดูแลกันได้ ประเทศใดที่รวมศูนย์อำนาจจะแก้ปัญหาคอร์รัปชันไม่ได้ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่บ่อนทำลายประเทศไทย ผมไปประเทศสวิสเซอร์แลนด์เพื่อไปศึกษา ย้อนหลังกลับไปสองร้อยกว่าปี กลุ่มชนชั้นสูงมี

การเล่นพรรคเล่นพวก มีคอร์รัปชันรุนแรงมากในประเทศ ต่อมาเขากระจายอำนาจไปทั่วถึงหมด ประเทศเขามีคนเจ็ดล้านคน แต่เขามีท้องถิ่นที่เรียกว่า แคนตอน (Canton) ถึง 23 แห่ง และเป็นเซมิอีก 3 แห่ง รวมเป็น 26 แห่ง เพื่อกระจายอำนาจไปสู่ชุมชน ประชาชนก็จะได้มีส่วนควบคุมการคอร์รัปชัน ภาระของรัฐก็จะลดลง เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุนชุมชน หากชุมชนท้องถิ่นสามารถคิดเอง พัฒนาเอง อยู่อย่างมีความสุข เขาก็ไม่อยากแยกตัว เพราะเขาได้ประโยชน์จากการอยู่ร่วมกัน เป็นรัฐใหญ่ในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งดีกว่าแยกไปโดดเดี่ยว หากรัฐใจดี ยอมให้ชุมชนคิดเอง ทำเองได้ มากเท่าไร เขายังอยากอยู่กับเรา ถ้ารัฐยิ่งเผด็จการ ยิ่งรวมศูนย์อำนาจ เขายังอยากแยก อันนี้เป็น ธรรมชาติ โดยการกระจายอำนาจนี้ต้องกระจายสู่ทุกภาคของประเทศ ไม่ใช่เฉพาะภาคใต้ เราจึง จะลดความขัดแย้งได้ ภายใน 5-10 ปีนี้ เราจะรักษาสิ่งแวดล้อมไว้ได้ จะแก้ความยากจนได้ จะแก้ปัญหาต่างๆในภูมิภาคได้ เพราะความขัดแย้งหลักคือความขัดแย้งระหว่างอำนาจรัฐรวมศูนย์กับ วัฒนธรรมท้องถิ่น

ข้อที่ 3 ต้องใช้ความจริง ความเชื่อใจไว้วางใจกัน และความยุติธรรม ถ้าพูดเป็นภาษาอังกฤษคือ Truth, Trust, และ Justice หรือ TTJ ตอนนี้เราไม่ได้เอาความจริงเป็นหลัก แต่ความหลบซ่อน ข้อมูล ลวงอะไรเยอะ ความจริงจะนำไปสู่เรื่องอื่นๆได้ อย่างในแอฟริกาใต้ที่มีความขัดแย้งมากกว่าร้อยปี ตอน หลังยุติลงได้ด้วยการใช้ Truth and Reconciliation มีตำรวจคนขาวได้มาสารภาพว่าเขาได้ฆ่าคนดำไป อย่างไรบ้างก็คน แทนที่คนดำจะเข้าไปแล้วเนื้อตำรวจคนขาว แต่ด้วยการสารภาพความจริงกลับทำให้เกิดการให้อภัยอย่างยิ่งใหญ่ ความจริงรวมถึงความจริงใจนี้จะนำไปสู่การให้อภัยได้ แต่การหลบ ซ่อน การหลอกกันจะยิ่งนำไปสู่ความไม่เชื่อใจ แต่ถ้ามีความไว้วางใจกัน ความไว้วางใจกันจะเป็นทุนของ การพัฒนาที่ยิ่งใหญ่มาก ทำอะไรก็ง่ายไปหมด เรื่องความยุติธรรมก็เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะมนุษย์ ยอมได้ทุกอย่างถ้ามีความยุติธรรม แม้แต่สัตว์ ความยุติธรรมก็สำคัญ ถ้าสุนัขตัวไหนอึดมากเกินไป และ ตัวอื่นอดนี้มันก็จะกัดกัน ถ้าอึดเท่าๆกันก็จะเกิดความสงบ ฉะนั้นความยุติธรรมนี้สำคัญ และเราเสนอจะ ขาดความยุติธรรม เร็วๆนี้มีการตัดสินคดีตากใบ ก็เสนอจะสร้างความเจ็บช้ำน้ำใจให้ผู้คนเพราะขาดความ ยุติธรรม

ข้อที่ 4 สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นในภาคใต้สามารถแก้ปัญหาความยากจนด้วยตนเอง เพราะ ความยากจนนั้นบีบคั้น ให้เขาคิด เขาทำด้วยตัวเองแล้วรัฐสนับสนุน อย่างหนึ่งที่น่าสนับสนุนคือการตั้ง ศูนย์อาหารฮาลาลปัตตานีให้มีชื่อเสียงไปทั่วโลก แล้วเชื่อมโยงอาชีพของคนในสามจังหวัดหมด ทุกคนทั้งอาชีพเกษตรกรรม ประมง ปศุสัตว์ ให้เข้ามาสู่อาหารฮาลาล และทำอาหารฮาลาลที่มี คุณภาพสูง ส่งไปขายทั่วโลก ให้คนมุสลิมในสามจังหวัดภูมิใจในศูนย์อาหารฮาลาลที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก

ข้อที่ 5 สนับสนุนให้ปัตตานีเป็นศูนย์ศึกษาวิชาการอิสลามที่สำคัญของโลกตามที่เขาเคยเป็น ถ้า ปัตตานีมีศูนย์การศึกษาศาสนาที่มีชื่อเสียง เป็นแสงสว่างแห่งอิสลาม (Light of Islam) คนที่อื่นก็เข้ามา เล่าเรียน มีการศึกษาที่ลึกซึ้ง ตรงนี้จะเป็นจุดแข็งที่คนจะภูมิใจ เป็นเรื่องของการสนับสนุนอัตลักษณ์ของ เขา ประเทศไทยก็ไม่ได้เสียหายอะไร แต่ทั้งประเทศไทยและโลกเองกลับจะได้ประโยชน์อย่างมหาศาล เพราะปัจจุบันโลกเป็นวัตถุนิยมเกินแล้ว ควรที่จะเรียนรู้จากมุสลิมที่เขาเคร่งศาสนา ควรทบทวนตรงนี้

โดยใช้วิถีมุสลิมเข้ามาลดวัตถุนิยม เรามีประชาคมมุสลิมในประเทศไทย ถ้าเราสนับสนุนอัตลักษณ์จริงอย่างที่พูดก็ควรสนับสนุนให้เขาเข้ามาาร่วมกันทำ เป็นประชาคมมุสลิมที่เคร่งศาสนา มีความเจริญหลุดพ้นจากความยากจนและรักสันติ ก็จะมีคามหมายสำหรับโลกมาก เพราะโลกขณะนี้มีความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกกับวัฒนธรรมอิสลามซึ่งเป็นความขัดแย้งที่ใหญ่ที่สุด และถ้าเรามีประชาคมมุสลิมอยู่ในประเทศไทยที่มีความรู้ทางศาสนาดี พ้นจากความยากจน มีการศึกษาดี และรักสันติ ก็จะเป็นพลังสร้างสันติภาพในโลกที่ออกไปจากประเทศของเรา

ส่วนวิธีการ 7 ประการมีดังต่อไปนี้ คือวิธีการที่ 1 สร้างภาคยุทธศาสตร์ 4ส เพื่อแก้ความอ่อนแอทางทฤษฎีของกองทัพและความอ่อนแอทางการเมืองของพรรคการเมือง ไม่ควรมีใครทำงานแบบตั้งเดียว แต่ควรจะเป็นภาคีกัน นายกษและผู้นำฝ่ายค้านก็ควรทำร่วมกัน เพราะการแก้ปัญหาความรุนแรงไม่มีการแยกฝ่าย การเมืองนั้นแยกฝ่าย แต่การพัฒนาและการแก้ปัญหาไม่แยกฝ่าย นักศึกษา 4ส สื่อมวลชน นักวิชาการ นักสันติวิธี ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชนในภาคใต้ กองทัพ นักการเมืองทั้งหมดควรอยู่ในนี้ มาร่วมกันฟอร์มเป็นภาคยุทธศาสตร์ 4ส ซึ่ง4ส หมายถึงเสริมสร้างสันติสุข แม้การเมืองจะเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย อ่อนแอไป แต่ตัวภาคียังอยู่ เพื่อความต่อเนื่อง เพื่อช่วยกัน ถ้าอาศัยการเมืองอย่างเดียว นักการเมืองเปลี่ยนแปลง เดียวคนนั้นคนนี้เป็น แล้วก็ไม่ใช่ใจ ก็จะอ่อนแอในเชิงยุทธศาสตร์ ไม่สามารถสร้างความเป็นเอกภาพได้ ดังนั้น ควรจะทำงานเป็นภาคีตรงนี้ ถึงอะไรจะเปลี่ยนไป แต่ตัวภาคีก็จะยังอยู่ เพื่อความต่อเนื่องทางยุทธศาสตร์

วิธีการที่ 2 คือกองทัพควรตั้งกลุ่มหรือสำนักทฤษฎีสันติวิธี ตามข้อเสนอในเอกสารของคณะนักศึกษา4ส เพราะทฤษฎีอ่อนไปแล้วในกองทัพ และก็ต้องฝึกสันติวิธีในกองทัพ เพราะสันติวิธีหากไม่เข้าใจก็จะทำไม่เป็น เพราะ reaction ของมนุษย์นั้นมันเป็นเรื่องการต่อสู้ เรื่องความกลัว ทำสันติวิธีไม่เป็น จึงต้องมีการฝึกอบรม

วิธีการที่ 3 คือยุทธศาสตร์การสื่อสาร เนื่องจากเราต้องการสร้างจินตนาการอันใหม่ประเทศไทย และการสร้างความเป็นเอกภาพทางยุทธศาสตร์ การสื่อสารจึงสำคัญที่สุด ต้องทำการสื่อสารอย่างทั่วถึง

วิธีการที่ 4 คือการสานเสวนาเพื่อสันติภาพ ซึ่งเป็นการคุยกันเพื่อสันติภาพ อันนี้ต้องขอเตือนว่าอย่าเข้าใจผิด เป็นการพูดทางลบเยอะ จะโดยฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายอะไรก็แล้วแต่ การพูดคุยไม่ใช่การเจรจาตกลง การเจรจาตกลงมันบีบคั้น มันยังตกลงไม่ได้ก็เลยปฏิเสธการเจรจาตกลง แต่การพูดคุยกันในฐานะเพื่อนมนุษย์เป็นของดี แล้วต้องมองคนที่เห็นต่างว่าไม่ใช่ศัตรู เขาเป็นเพื่อนมนุษย์กับเรา เราต้องไปถึงจิตใจตรงนี้ และทุกคนจะสัมผัสกันได้ด้วยจิตใจ ทุกคนเป็นเพื่อนมนุษย์ เห็นต่างนั้นไม่เป็นไร ไม่มีคนสองคนเห็นหรือคิดเหมือนกันหมด ลูกแฝดไขว่ไปเดียวกันยังไม่เหมือนกันเลย นายอินนายจันเป็นแฝดไขว่ไปเดียวกัน มีดีเอ็นเอเหมือนกันเป๊ะทุกตัวยังตีกันเลย เพราะเราคิดเชิงเอกนิยมเกินไป จึงเข้าไปถึงความหลากหลาย ธรรมชาตินั้นมีความหลากหลาย ซึ่งการพูดคุยนี้นี้ไม่ใช่มาตกลงกัน แต่คุยกันในฐานะเพื่อนมนุษย์ คุยกันเพื่อสันติภาพ ระหว่างคนที่เห็นต่างกัน ถ้ามาคุยกันได้ก็จะดีขึ้นเรื่อยๆ ขอเตือนฝ่ายการเมือง แม้ทัพนายกอง องคมนตรีด้วย โปรดทำความเข้าใจ อย่าพูดอะไรผลีผลามง่าย ๆ จะ

พูดต้องไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง การพูดคุยที่เรียกว่า **Peace Talks** ในฐานะเพื่อนมนุษย์เป็นของดีเสมอ ลองไปดูความขัดแย้งทุกชนิดในโลกที่เขารุนแรงยิ่งกว่าเรา ในที่สุด หยุตลงเพราะการคุยกัน ให้หัวใจสัมผัสกัน ทุกคนเป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกันทั้งสิ้น

วิธีการที่ 5 คือการสร้างเครือข่ายสันติภาพในภาคใต้อย่างที่เสนอไว้ในเอกสาร อย่าเป็นราชการใดตั้งเดี่ยวไป (Vertical) ถ้าเป็นตั้งเดี่ยวจะแก้ปัญหาไม่ได้ ต้องไปเครือข่ายกันหมดเลย ผู้นำชุมชน ครู ราชการ ทหาร พลเรือน เอ็นจีโอ สื่อมวลชนมารวมกันเป็นเครือข่าย และเครือข่ายที่เจอกันบ่อย ๆ คุยกันบ่อย ๆ มันจะนำไปสู่การสร้างสันติภาพได้

วิธีการที่ 6 คือการเป็นมิตรกับประชาคมมุสลิมทั่วโลก สำคัญ เราต้องเป็นมิตรกับตะวันตก กับฝรั่ง แต่ไม่ใช่ลูกน้องฝรั่ง ไม่ได้เป็น Satellite หรือสมุน แต่เป็นมิตรกับฝรั่ง และเป็นมิตรกับประเทศมุสลิมทั่วโลก ซึ่งจะมาช่วยการแก้ปัญหา

วิธีการที่ 7 อาจจะพิจารณาการออกคำสั่งทำนองเดียวกันกับคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 66/23 หลังการประชุมกันวันนี้แล้ว ซึ่งครอบคลุมทั้งหมด ทั้งปรัชญา แนวทาง ยุทธศาสตร์ เอาไปใช้กันอย่างทั่วถึงเพื่อความเป็นเอกภาพทางยุทธศาสตร์

ที่นำเสนอมาทั้งหมดนี้ เรื่องสาเหตุ เรื่องระบบของความหลากหลายในร่างกายเดียวกัน เรื่องหลักการ 5 ประการและวิธีการ 7 ประการ ขอเสนอท่านทั้งหลายไว้พิจารณาเพื่อประกอบการขับเคลื่อนต่อไป

ขอให้คนไทยทั้งหมดร่วมกันไม่ว่าจะเชื้อชาติศาสนาใด สร้างสันติภาพขึ้นให้ได้ในดินแดนแห่งนี้ และเป็นกำลังกับเพื่อนมนุษย์ทั้งโลกเพื่อขับเคลื่อนสร้างสันติภาพในโลก ขอขอบคุณครับ

สรุปการนำเสนอทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน: มุมมองจากนักศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข” รุ่นที่ 1

พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ (กล่าวนำ):

- ๑ ปัญหาภาคใต้มีใช้ปัญหาของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นวาระแห่งชาติ ไม่สามารถแก้ได้ด้วยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือกัน
- ๑ ผมได้รับมอบหมายจากสถาบันพระปกเกล้าให้รับผิดชอบเรื่องการทำงานแก้ปัญหาภาคใต้ว่าจะเสริมสร้างสังคมสันติสุขด้วยแนวคิดการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ จึงนำมาสู่การสร้างหลักสูตรที่เน้นการลงพื้นที่มากกว่าการเรียนในห้องเรียน ซึ่งมีนักศึกษาทั้งที่เป็นผู้ปฏิบัติในพื้นที่มาเรียน มาจากหลาย ๆ ฝ่ายเข้ามาศึกษาเรียนรู้ร่วมกันอันนำมาสู่กรอบคิดที่เราจะนำเสนอท่านในวันนี้
- ๑ ในวันนี้มีการพูดกันมากกว่าต้องใช้การเมืองนำการทหาร บางท่านบอกต้องศาสนานำการเมือง ผมขอเรียนว่าตราบใจที่ใช้มิติอื่นที่มีมิติทางสังคมแล้ว โอกาสจะสำเร็จเป็นเรื่องยาก ต้องใช้มิติทางสังคมเป็นตัวนำ ตามด้วยมิติทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนด้วยมิติทางทหาร มิติทางสังคมนี้เป็นเรื่องของวิถีความเป็นชุมชนมุสลิม เป็นเรื่องของศาสนา เรื่องการศึกษา เราต้องเปลี่ยนจากปัญหาให้เป็นคุณค่า ทำอย่างไรให้พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีคุณค่ามากกว่าไปสร้างให้เป็นพื้นที่ที่เป็นปัญหา
- ๑ จนถึงวันนี้ เราใช้งบประมาณไปกว่า 120,000 ล้านบาท มีคนถามว่าทำไมยังไม่เห็นรูปธรรมเกิดขึ้นในพื้นที่ ให้ประชาชนในพื้นที่ได้เห็นและได้รับรู้ว่าเงินไปถึงมือของเขายังแท้จริง ประชาชนจะได้ประโยชน์อย่างชัดเจนอย่างไร ต้องชี้ชัดให้ได้ หากประชาชนไม่มีส่วนร่วม ก็จะไม่มีความสำเร็จ งานภาคใต้จะสำเร็จได้ ไม่ใช่โดยทหารหรือนักการเมือง แต่ต้องโดยประชาชนทั้งหมดทั่วทั้งประเทศ
- ๑ ปัจจุบันเรามีการใช้กฎหมายกับประชาชนในพื้นที่เป็นกฎหมายพิเศษทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นกฎอัยการศึก พรก. หรือพรบ.ความมั่นคง วันนี้เขาถามว่าแล้วเขาจะขอใช้อะไรเป็นพิเศษบ้าง ท่านจะ让他ได้หรือไม่ เราก็ให้ไม่ได้ ต้องกลับมาถามตัวเองว่าทำไมเราจึงมีความคิดเช่นนี้
- ๑ การนำเสนอของนักศึกษาวันนี้จะไม่ใช่เชิงวิชาการ เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ เพราะผู้ที่ศึกษา นอกจากจะประกอบไปด้วยคนนอกพื้นที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาไม่มากนักในช่วงต้นแล้ว ยังมีคนในพื้นที่ใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่มาทั้งชีวิตจากหลายวงการด้วย ซึ่งเป็นผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างศึกษาในหลักสูตร ข้อเสนอต่าง ๆ จะเป็นในเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกท่าน และจะนำสิ่งที่เสนอในวันนี้ไปทำให้เกิดการปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในรูปของเครือข่ายด้วยกัน

นายบัณฑิต ทองตัน (ผู้ดำเนินรายการ):

- ๑ พวกเราคงต้องขอลอกตัวก่อนว่าเราคงไม่ใช่ผู้ชำนาญการพิเศษ ไม่ใช่ผู้รู้เรื่องภาคใต้ เราเป็นเพียงนักศึกษาที่ลงไปศึกษาเรื่องนี้ในพื้นที่ การศึกษาของพวกเราได้แยกเป็นภาคต่างๆทั่วประเทศ ทั้งภาคเหนือ อีสาน ตะวันออก และภาคกลาง ในส่วนของภาคใต้เราถือเป็นไฮไลท์ของหลักสูตรที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และก็จะต้องทำเรื่องนี้ต่อไปสำหรับพวกเราและนักศึกษารุ่นที่ 2
- ๒ การได้ศึกษาเรียนรู้ในภาคต่างๆ ทำให้เราเห็นว่าปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคต่างๆนี้ เปรียบเหมือนด้ายก้อนหนึ่ง หากใครไม่รู้จริงแล้วเข้าไปยุ่งกับด้ายก้อนนั้น ด้ายก็จะขมวดปม และหากต่างคนต่างดึง ปมก็จะมัดแน่นขึ้นเรื่อยๆจนแก้ไม่ออก พวกเราจึงได้เรียนรู้ว่าหากจะแก้ปัญหาต้องอาศัยความใจเย็น ค่อย ๆ แก้ไปที่ละเปลาะ เมื่อเราลงพื้นที่ เราก็ได้ไปพูดคุยกับคนในพื้นที่ทั้งภาคประชาชนและภาครัฐ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และนำมาคิดวิเคราะห์จนกระทั่งออกมาเป็นร่างรายงานฉบับนี้

นายอุษามัตถายุก ปาทาน (ประเด็นการเมืองนำการทหาร):

- ๑ งานการเมืองนำการทหารต้องตอบโจทย์เรื่องอัตลักษณ์ เชื้อชาติประวัติศาสตร์มลายูและศาสนาอิสลาม ถ้างานการเมืองไม่อาจตอบโจทย์ซึ่งเป็นปัญหาใจกลางเหล่านี้ก็จะแก้ไขปัญหาไม่ได้ รัฐต้องส่งเสริมอัตลักษณ์มลายูให้เป็นรูปธรรมจริงๆ ไม่ใช่แค่ปากว่าตาขยิบยกตัวอย่างเช่น ตั้งแต่ผมอยู่ในพื้นที่มา ยังไม่เคยเห็นอุทยานทางประวัติศาสตร์เลย นอกจากนี้เราต้องสนับสนุนคนมลายูมุสลิมในพื้นที่ตั้งแต่ระดับตำบลจนถึงระดับชาติให้มีพื้นที่ทางการเมืองด้วย ซึ่งงานการเมืองนี้ต้องเชื่อมั่นในพลังประชาชนและต้องทำอย่างต่อเนื่อง
- ๒ เรากำลังต่อสู้กับกองกำลังที่มีการจัดตั้งที่ดีและแน่นอนหนา สามารถสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชน ดังนั้น รัฐจะมาทำงานแบบเดิมๆนั้นไม่ได้ ในส่วนของทหารนั้น จะต้องทำงานทางความคิดให้มาก ถ้างานความคิดเราไม่ชนะ งานอื่นมันจะไม่ตาม งานความคิดสำหรับผมเป็นงานทางทฤษฎี ส่วนงานยกระดับความรู้สึกเชิงบวกของประชาชนเป็นงานทางปฏิบัติ ทั้งสองอย่างนี้ต้องทำ กองทัพควรตั้งสำนักทฤษฎีได้แล้ว จะเอาแต่ทฤษฎี 66/23 อย่างเดียวไม่พอแล้ว และจะใช้เสนาริการทหารอย่างเดียวยังไม่พอ จะต้องใช้นักรัฐศาสตร์และนักการศาสนา มาช่วยด้วย ยกตัวอย่าง ที่เกิดเหตุ หากเจอเอกสารภาษามลายู กว่าจะแปลได้ใช้เวลาสองเดือนจริง ถ้าเป็นอย่างนี้
- ๓ ปัจจุบันงานการเมืองของฝ่ายรัฐในภาคใต้ยังสะเปะสะปะ ยังไม่เห็นชัดเป็นรูปธรรม การดำเนินคดีที่เกิดขึ้นในภาคใต้นั้นเกิดจากการใช้นิติวิทยาศาสตร์ในการจับผู้กระทำผิดเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้มาจากความร่วมมือของมวลชนจริงๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่างานการเมืองไม่ได้ถึงมวลชนเท่าไร เป็นการทำงานการเมืองในเมือง ในโรงแรม มากกว่าในชุมชน ในพื้นที่
- ๔ วิธีการแก้ปัญหาคือจะต้องทำให้ประชาชนเห็นภาพอนาคต ในอดีตสมัยคอมมิวนิสต์เมื่อเราหลับตา เราจะเห็นภาพนโยบาย 66/23 แต่ตอนนี้ ประชาชนยังไม่เห็นภาพอนาคตของการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

- ◎ เวลาเราพูดถึงเรื่องการพูดคุยซึ่งเป็นงานการเมืองอย่างหนึ่งนั้น ผมอยากให้เราเปิดใจให้กว้าง บางคนบอกว่าคุยไม่ได้เพราะจะเป็นการยกระดับไปต่างประเทศ สำหรับผม ถึงเราไม่พูดคุย ต่างประเทศก็สนใจอยู่แล้ว ที่ปัตตานีตอนนี้ก็คล้ายสหประชาชาติน้อยๆอยู่แล้ว อันนี้เราต้องคิดใหม่ และหากเราไม่พูดคุยกับคนที่เห็นต่างจากรัฐ เราจะเอาทฤษฎีที่ไหนมาต่อสู่ทางความคิด มานั่งคุยกับพวกเรากันเองคงไม่ได้ การคุยนี้ไม่ใช่การเจรจา แต่เพื่อทำความเข้าใจว่าทำไมเขาคิดแบบนี้ ทำไมเขาจึงใช้ความรุนแรง ถ้าเราไม่คุย เราจะใช้เวลาอีกกี่ปีงบประมาณอีกเท่าไร
- ◎ สุดท้ายที่อยากจะฝากงานการเมืองอีกประการคือ เราจะทำอย่างไรให้คนอีกกว่า 70 จังหวัดเข้าใจคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ งานนี้มีคนทำน้อยมาก แต่มีคนขยายความรู้สึกเกลียดชังโดยไม่ตั้งใจนั้นมีมาก ทั้งในเว็บหรือในสื่อต่างๆ ทำอย่างไรจึงจะไม่ให้เกิดวิกฤติทางความรู้สึกระหว่างคนสองวัฒนธรรม
- ◎ ที่เรามาตั้งคุยวันนี้ เราไม่ได้มีเจตนาอื่นเลย เจตนาหลักคือทำอย่างไรให้ข้อเสนอต่างๆนี้ ซึ่งทุกท่านอาจจะมาช่วยกันปรับแล้วนำไปร่วมกันทำ ทำให้เกิดประโยชน์เพื่อชาติ เพื่อคนในสามจังหวัด เพื่อคนทั้งประเทศ ไม่ได้มีอะไรมากไปกว่านี้เลย นอกจากความตั้งใจจริงๆ

รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ หัวหน้า (ประเด็นการพูดคุยสันติภาพ – Peace Talk):

- ◎ ข้อเสนอเรื่องการพูดคุยสันติภาพนั้นมีที่มา มีแรงบันดาลใจสองสามประการ เมื่อครั้งคณะนักศึกษาได้ไปดูงานที่ไอร์แลนด์เหนือ ก็ได้รับฟังบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้เราต้องคิดเหมือนกันว่า หัวใจสำคัญของการแก้ไขความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์คือการพูดคุยกับคนที่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐ
- ◎ การแก้ปัญหาที่ผ่านมาของเราปรากฏว่าเราต่างคนต่างทำ ฝ่ายรัฐและฝ่ายขบวนการยังไม่ได้เดินไปด้วยกัน ต่างคนต่างใช้วิธีการของตนเอง อย่างที่อาจารย์มารค ตามไทถามว่าเราพร้อมหรือยังที่จะมีกระบวนการสันติภาพที่ไม่ใช่การแก้ปัญหารายวันหรือเป็นโครงการไป เราอาจจะต้องการภาพที่ใหญ่กว่านั้นคือกระบวนการสันติภาพ อันหมายความว่าก้าวเดินไปด้วยกันระหว่างคู่ขัดแย้ง ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการแสวงหาทางออก
- ◎ การพูดคุยสันติภาพก็เป็นขั้นตอนเล็กๆที่สำคัญมากที่จะนำไปสู่การหาทางออกร่วมกัน ทำให้รู้จักกันและกันว่าเป็นอย่างไร หากปฏิเสธที่จะพูดคุยกัน ก็จะมีคำถามว่าทำไมเราจึงเลือกเดินทางออกตามลำพัง ทั้งๆที่มันอาจจะไม่ได้นำไปสู่การแก้ปัญหาที่แท้จริงและยั่งยืนได้
- ◎ นอกจากนั้นคณะของเรายังได้ฟังการบรรยายของคนทำงานด้านแก้ปัญหาคความขัดแย้งที่มินดาเนา คำถามที่เกิดจากการสัมมนาก็คือว่า ทำไมผู้นำกลุ่มขบวนการของมินดาเนาจึงสามารถแสดงตนเปิดเผยและบอกกับรัฐได้ว่าปัญหาของเขาคืออะไร โดยไม่ถูกจับกุม ดินนั้นก็เชื่อว่ากลุ่มขบวนการในภาคใต้ก็ตั้งคำถามนี้เช่นเดียวกันว่าทำไมการที่เขาคิดต่างถึงไม่สามารถสื่อสารความต้องการและความทุกข์ของเขาได้ จุดนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่างานสำคัญงานหนึ่งที่ขาดหายไปคือการพูดคุยกับฝ่ายตรงข้าม

- ◎ คำถามอีกข้อคือแล้วเราจะไปคุยกับใคร นักวิชาการต่างประเทศบอกว่าเรากำลังสู้กับ Ghost ฝึ ดิฉันคิดว่าเราอาจจะยังไม่ต้องเข้าถึงตัวขบวนการ ถ้าเรากำลังสู้กับผี เราก็ต้องหาร่างทรง ซึ่งร่างทรงมีมากมาย ก็คือคนที่เข้าใจและอยู่ในสภาพที่ไม่แตกต่างไปจากพี่น้องในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมและความรู้สึกที่จะแสดงออกซึ่งความเป็นมลายู มุสลิมได้เต็มที่ อันนี้คิดว่าสามารถที่จะเกิดขึ้นได้
- ◎ การที่จะเริ่มพูดคุยกันนั้นไม่ได้หมายความว่าเราจะต้องค้นหากลุ่มขบวนการให้ได้ทันทีทันใด แต่หมายความว่าเราจะต้องขยายวิธีการ ขยายการสื่อสารออกไป และเปิดให้เกิดบรรยากาศที่คนกล้าจะออกมาพูดคุยและแสดงตน ปัญหาเรื่องความปลอดภัยเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ไม่ใช่ว่านั่ง ๆ คุยกันอยู่แล้ววันรุ่งขึ้นหายไปแล้ว ถูกจับไปแล้ว
- ◎ พอทำงานแก้ปัญหามาถึงขั้นนี้กว่า 5 ปีแล้ว เราถึงเวลาแล้วหรือยังที่จะต้องใช้วิธีการอื่นเพิ่มเติม กระบวนการสันติภาพในอาเจะห์ใช้เวลา 5-6 ปี กว่าที่จะหาข้อตกลงกันได้ ถือว่าเร็วมาก ของ ไอร์แลนด์เหนือนี้ 13-14 ปี ถ้าประเทศไทยเราไม่เริ่มต้นกระบวนการสันติภาพตั้งแต่วันนี้ อีก 20 ปีก็ไม่พอ หรือว่าจะรอให้เหมือนกับศรีลังกา คือตายไปเจ็ดหมื่น และจะใช้งบประมาณไป อีกก็แสนล้าน ดังนั้น ดิฉันเชื่อว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้องมีการกระบวนการสันติภาพ และฝ่าย กลุ่มขบวนการเองก็ไม่มีอนาคตหากใช้ความรุนแรง
- ◎ การพูดคุยภายในฝ่ายเดียวกัน ก็อาจจะเริ่มจุดเริ่มต้นที่ดี เรามักจะตั้งคำถามว่าฝ่าย ขบวนการมีเอกภาพมากน้อยเพียงใด แต่คำถามนี้อาจจะไม่สำคัญเท่ากับฝ่ายรัฐเองมีเอกภาพ เพียงใด
- ◎ หากเปิดให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจความทุกข์ของกันและกัน ไม่เฉพาะของกลุ่มขบวนการ แต่ของ ภาครัฐและของทหารด้วย ก็อาจจะทำให้แต่ละฝ่ายเปลี่ยนจุดยืนได้ ในกรณีของไอร์แลนด์เหนือ นั้น กระบวนการสร้างสันติภาพส่วนหนึ่งก็เริ่มมาจากจุดเล็กๆ ในคุก โดยเป็นการพูดคุยกัน ระหว่างนักโทษจากแต่ละฝ่าย ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งวิธีเดียวที่จะทำให้เข้าใจ กันได้ก็คือต้องสื่อสาร และการพูดคุยสันติภาพนี่ก็เป็นขั้นตอนเล็กๆ ที่สำคัญ

รศ.เสาวนีย์ จิตต์หมวด (ประเด็นเครือข่ายสันติภาพ):

- ◎ ในขณะที่ดิฉันนั่งอยู่บนเวทีนี้ มองลงไปจะเห็นท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาที่มาจากหลากหลาย ภูมิภาคและหลากหลายอาชีพ การแต่งกายก็แตกต่างกันไป คงจะสะท้อนได้อย่างหนึ่งว่าถึง เวลาแล้วที่จะต้องสร้างจินตนาการความเป็นไทยอันใหม่ขึ้นมาตามที่ท่านหมอประเวศได้ กล่าวไป
- ◎ คำถามแรกที่ดิฉันตั้งไว้คือ 300-400 คนในที่นี้ ท่านมาด้วยหัวใจ ท่านมาด้วยความปรารถนา อะไรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คำตอบคือท่านต้องการเห็นสันติภาพ สันติสุขในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ซึ่งถือเป็นเป้าหมายของเรา แล้วจะใช้วิธีการอะไรที่จะไปถึงเป้าหมายนั้น ซึ่งคำตอบก็คือ สันติวิธี แล้วทำไมนักศึกษารุ่นนี้จึงใช้สันติวิธีมาเป็นกรอบการแก้ไขปัญหาของเรา ก็เนื่องจาก สันติวิธีเป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน เป็นการแก้ปัญหาที่ไม่สร้างเงื่อนไขใหม่ไปทับซ้อน

ปัญหาเก่าจนแก้ไขไม่จบเสียที แต่สันติวิธีสามารถไปปลดล็อกปัญหาต่างๆ และสามารถสร้างความ เป็นธรรมในพื้นที่ขึ้นได้

- ◎ ในส่วนของเครือข่ายสันติภาพ (PeaceNet) เราจะมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายจากภาคส่วน ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคการเมือง และภาคประชาสังคมทั้งในพื้นที่และนอก พื้นที่ ซึ่งการร่วมกันในที่นี้จะต้องเป็นการร่วมกันในแนวราบ คือทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่ใช่แนวตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประสานความร่วมมือและความคิดทิศทางแก้ไข ปัญหา ไม่ใช่เป็นลักษณะต่างคนต่างทำและเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- ◎ แม้ในพื้นที่ที่มีเครือข่ายอยู่บ้างแล้ว แต่ก็อาจจะเป็นการเฉพาะกลุ่มและเฉพาะกิจ และอาจจะ ไม่ได้เป็นที่รับรู้มากนัก แต่หากภาคส่วนต่างๆมารวมตัวกันก็จะทำให้การขับเคลื่อนมีพลัง มากขึ้น
- ◎ อย่างน้อยที่สุด ทั้งสามองค์กรร่วมจัดงานในวันนี้คือสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบัน พระปกเกล้า ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เฝ้าระวัง สถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch) ก็พร้อมที่จะเป็นผู้นำที่ฝ่ายเลขานุการเพื่อนำ ร่องในการสร้างเครือข่าย
- ◎ กิจกรรมบางส่วนที่อาจจะดำเนินการโดย PeaceNet คือ การเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อ ถอดบทเรียนประสบการณ์การใช้สันติวิธีร่วมกัน การจัดทำฐานข้อมูลองค์กรหรือหน่วยงาน ต่างๆที่ทำงานในพื้นที่ว่ามีใครบ้าง ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร หรือเปิดเวทีถอดบทเรียนกรณีการ สร้างสันติภาพในต่างประเทศ
- ◎ ผู้ที่เข้าร่วมสัมมนาในวันนี้ เชื่อว่าแต่ละคนมาด้วยจิตปรารถนาที่จะเห็นสันติสุขในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ฉะนั้นฉันเชื่อมั่นว่าทุกท่านในที่นี้ก็จะพร้อมที่จะมาเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย เพื่อสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในประเทศเรา

นางอังคณา นีละไพจิตร (ประเด็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม):

- ◎ อยากจะขอพูดในฐานะคนนอกที่ได้มีโอกาสรับรู้ เรียนรู้ และเป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบ และ ในฐานะของคนเล็ก ๆ และเชื่อมั่นในการทำงานของคนเล็ก ๆ ที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่ยิ่งใหญ่ได้
- ◎ ที่ผ่านมาระพยายามแก้ไขปัญหาความรุนแรงด้วยการปราบปราม จับกุมคุมตัว ซึ่งสุดท้ายก็ กลับกลายมาเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความรุนแรงขึ้นมาอีก ในขณะที่เดียวกันเราไม่เคยมานั่งคุยว่า เราขัดแย้งกันเรื่องอะไรถึงต้องมาไล่ตีกันแบบนี้ トラบไตที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการ ใช้อำนาจตามอำเภอใจยังมีอยู่ก็คงยากที่จะแก้ความคับข้องหมองใจของคนในพื้นที่ ในขณะที่ประชาชนในพื้นที่ก็ตกอยู่ในภาวะหวาดกลัวจนเกิดเป็นความระแวงและไม่ไว้วางใจใคร
- ◎ การเมืองนำการทหาร ไม่ใช่การเมืองในระบบที่ต้องพึ่งพิงตัวแทนหรือนักการเมืองอย่างเดียว แต่การเมืองนำการทหารที่จะแก้ไขความขัดแย้งได้คือการเมืองภาคพลเมือง เป็น การเมืองที่ประชาชนทุกภาคส่วนต้องมีสิทธิมีเสียงอย่างแท้จริง เป็นการเมืองของการมีส่วนร่วม

เป็นการเมืองที่ประชาชนสามารถออกมาขับเคลื่อนและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐได้ ซึ่งการขาดการมีส่วนร่วมนี้เป็นปัญหาที่พบเห็นได้ในทุกภาคของประเทศไทย

- ◎ การเมืองภาคพลเมืองไม่เคยเกิดขึ้นจริงในประเทศไทย เพราะประชาชนขาดโอกาสในการสร้างความเข้มแข็ง การเมืองนำการทหารในความคิดของภาครัฐ คือการส่งทหารเข้าไปทำงานพัฒนาและพยายามแนะนำว่าประชาชนควรทำอะไร ไม่ใช่ให้ประชาชนคิดได้เอง ซึ่งหน่วยงานความมั่นคงอาจจะคิดว่าถ้าทำให้ประชาชนเข้มแข็ง นั่นหมายถึงโจรก็จะเข้มแข็งด้วย การประชุมที่ปรึกษาอ.รมน.ภ.4 เมื่อเดือนที่แล้วมีข้อสรุปหนึ่งว่าหน่วยงานความมั่นคงที่ลงไปในพื้นที่ไม่ควรแนะนำให้ประชาชนในพื้นที่นั้นเสนอโครงการเพื่อของงบประมาณได้เอง หากคนระดับสูงมีทัศนคติเช่นนี้ มองว่าประชาชนยังไม่สามารถทำอะไรได้เอง ก็คงจะยากที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้มแข็งได้จริง ทุกวันนี้ ทำไมเขตปกครองพิเศษในมินดาเนายังไม่สำเร็จ ก็เนื่องจากเขตดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ไม่มีการกระจายอำนาจสู่ประชาชนคนสามัญอย่างเท่าเทียมกัน
- ◎ ปัญหาความไม่ธรรมและสิทธิมนุษยชนเป็นปัญหารากสำคัญที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม หากสังคมยังมีความไม่เป็นธรรมอยู่ ประชาชนก็ยากที่จะมีความเข้มแข็งได้
- ◎ ชัยชนะในสงครามประชาชนไม่ได้วัดจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่สีแดงเป็นสีเขียว หากแต่วัดด้วยการแย่งชิงพื้นที่ในจิตใจของมวลชนให้มาเป็นฝ่ายของรัฐ ด้วยนโยบายการเมืองที่ถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
- ◎ ประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ไม่เคยพูดถึงในแง่ของการใช้การเมืองนำการทหารเลยก็คือความยุติธรรม กรณีมีสยิดไอบาแย ชาวบ้านเขาไม่เชื่อหรือกลัวสุดท้ายจะนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ วันนี้สิ่งที่ทุกคนรออยู่คือใครจะรับผิดชอบ และรับผิดชอบมากน้อยแค่ไหน เมื่อพูดถึงการเมืองนำการทหาร เราต้องสร้างนิติรัฐให้เกิดขึ้นได้จริงโดยรัฐและหน่วยงานความมั่นคงต้องไม่ยอมให้ใครหน้าไหนอยู่เหนือกฎหมาย
- ◎ ทุกวันนี้รัฐแก้ปัญหาโดยการให้เงินเยียวยา ให้เงินเพื่อซื้อใจ แต่ไม่ว่าจะใช้เงินกี่แสนล้านก็ตาม ก็ไม่สามารถที่จะซื้อความน้อยเนื้อต่ำใจที่มีอยู่ในวันนี้ได้ ฉะนั้น การสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนภายใต้การเมืองนำการทหาร คือ ต้องทำให้ประชาชนเห็นว่าอำนาจธิปไตยเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง สันติภาพที่เกิดขึ้นในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นไอร์แลนด์เหนือหรืออาเจห์นั้นก็เกิดจากคนสามัญนี่เองที่ลุกขึ้นมาบอกกับสังคมว่าเขาไม่ต้องการความรุนแรงในการแก้ไขความขัดแย้งที่รุนแรงในอาร์เจนตินานั้น ก็เริ่มต้นจากกลุ่มผู้หญิง 5-6 คนเท่านั้นที่ไปยื่นชุมนุมประท้วง ตอนแรกผู้หญิงกลุ่มนี้ถูกเรียกว่าผู้หญิงบ้า แต่สุดท้ายก็นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญและคืนความเป็นธรรมให้กับประชาชนได้
- ◎ หากจะสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน รัฐจะต้องไว้ใจประชาชน ต้องไม่หวาดระแวง ต้องมั่นใจในภูมิปัญญาของสามัญชนคนรากหญ้า ต้องมั่นใจว่าคนสามัญชนทุกคนก็รักชาติ รักแผ่นดิน รักความเป็นธรรม และต้องการศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ต่างจากผู้กุมอำนาจที่ไหน

- ๑๐) ดิจิทัลเชื่อว่าด้วยสันติวิธีบนพื้นฐานของความอดทนอดกลั้น บนพื้นฐานของการที่จะต้องทนกันได้ บนความแตกต่างหลากหลาย การมีสติและปัญญาในการแก้ปัญหา รวมทั้งการฟื้นฟูความไว้วางใจ และความยุติธรรมบนพื้นฐานของความเท่าเทียม จะทำให้เราได้สังคมที่งดงาม เป็นธรรม มีส่วนร่วม สงบสุข และปราศจากความรุนแรงในที่สุด

นางสาวปองจิต สรรพคุณ (ประเด็นสื่อสารสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม):

- ๑๑) ในเชิงยุทธศาสตร์ กระบวนการสื่อสารมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงสังคม ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่ใหญ่มาก จะแก้ไขสำเร็จหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการสื่อสารกับสังคมทั้งในและนอกพื้นที่ว่าสภาพปัญหาเกิดจากอะไร มีรากเหง้าของปัญหาอะไรบ้าง ซึ่งควรจะให้เข้าใจตรงกัน ตลอดจนสร้างกระบวนการทัศน์ของสังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้ความแตกต่างหลากหลาย
- ๑๒) แนวทางการสื่อสารสังคมครั้งนี้มี 4 ประการ
 - ๑) เรื่องของคนทำงาน - ควรมีคณะทำงานเพื่อออกแบบกลยุทธ์ในการสื่อสารสังคม วางแผนและนำข้อมูลต่างๆ ไปขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นจริง ซึ่งคณะทำงานน่าจะประกอบด้วยสองส่วน คือส่วนแรกเป็นกลุ่มแกนหลักที่มีภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงที่มีแรงผลักดันอยากจะถูกขึ้นมาสร้างความเปลี่ยนแปลง ต้องมีกำลังกายและแรงใจ มีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนเรื่องนี้ แต่นอกจากกลุ่มแกนหลักแล้ว จะต้องประกอบไปด้วยกลุ่มพันธมิตร ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนและนำกิจกรรมต่างๆ ไปดำเนินการในพื้นที่ กลุ่มนี้อาจจะเป็นนักเชื่อม เป็นข้อต่อในชุมชน ร้อยกับผู้คนในชุมชนต่างๆ เพื่อนำกิจกรรมไปขับเคลื่อน เป็นนักวิชาการหรือปราชญ์ชาวบ้านเพื่อนำเสนอข้อมูลควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรม อีกส่วนหนึ่งคือเป็นนักขาย หรือสื่อมวลชน เพื่อตีพิมพ์เรื่องราวประชาสัมพันธ์ว่าเกิดอะไรขึ้น
 - ๒) เรื่องของสาร – คืออยากให้เห็นในอีกกว่า 70 จังหวัดได้รับรู้อะไร เปลี่ยนแปลงเรื่องอะไร สารนั้นต้องมีความชัดเจน และโดนใจกลุ่มต่างๆ โดยอาจจะเริ่มต้นจากเนื้อหาสาระที่เป็นเชิงบวก เช่น เรื่องของประวัติศาสตร์ที่งดงามในท้องถิ่น หรือความภาคภูมิใจร่วมกันของคนในท้องถิ่น แทนที่จะไปเริ่มต้นจากความเจ็บปวดหรือความรู้สึกเชิงลบต่างๆ เพื่อเป็นแรงใจให้คนเราสามารถก้าวข้ามความทุกข์ไปได้
 - ๓) เรื่องของรูปแบบและช่องทางสื่อสาร – ใช้สื่อเชิงความรู้สึก (Pop Art/ Culture) เพื่อสร้างอารมณ์ร่วม ซึ่งเป็นสื่อที่ดูง่าย เข้าใจง่าย และเป็นรูปธรรม สามารถกระแทกความรู้สึกของคน อันจะเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อทะลวงให้ผู้คนในสังคมใหญ่หันมาสนใจปัญหาก่อนที่จะเข้าไปสู่เนื้อหาที่ลึกซึ้งมากขึ้น โดยการจะเปลี่ยนแปลงความรู้สึกของผู้คนได้ จะต้องมีการใช้สื่อผสมผสานเยอะมาก ทั้งสื่อแหวดิ่งและแหวราบ แหวดิ่งคือสื่อกระแสหลัก ซึ่งจะได้จำนวนปริมาณของคนรับมาก ส่วนแหวราบนั้น จะได้ปริมาณคนน้อยกว่า แต่ข้อดีคือเป็นการสื่อสารสองทางที่มีข้อมูลป้อนกลับ ช่วยให้เกิดพัฒนาการ

- 4) เรื่องของกลุ่มเป้าหมาย – อาจจะมีการเปิดเวทีเชิงรุกมากขึ้นในภูมิภาคต่างๆกับกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพในการสร้างความเปลี่ยนแปลง เช่น กลุ่มเยาวชน หรือ ประชาชนชาวบ้านจากภาคต่างๆ เมื่อภูเขาไม่เคลื่อนมาหาเรา เราก็ต้องเคลื่อนไปหาภูเขาเอง

ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา:

- ◎ (วรัญชัช โขคชนะ) ข้อเสนอของท่านในเรื่องของการเมืองนำ มีการพูดคุย สร้างพลังประชาชน สร้างความเข้มแข็งของประชาสังคม จะทำได้หรือครับ トラบิตที่ยังมีความรุนแรงอยู่ มีการเผา มีการระเบิด ท่านจะไปพูดคุยได้อย่างไร จะไปสร้างพลังประชาชนได้อย่างไร หรือว่าจะทำไปพร้อมๆกัน ขอตำหนิรัฐบาลที่ไม่รู้จักการเจรจา ไม่รู้จักเอาการเมืองนำการทหาร ไม่รู้จักการให้มีการปกครองตนเอง แล้วการแก้ปัญหาของรัฐเดินทางมาถูกจุดหรือไม่ การข่าวเราสอบตกหรือไม่ ใช้งบประมาณไปคุ้มค่าหรือไม่ เงินตกถึงมือของประชาชนหรือไม่ รัฐมักจะบอกว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องใช้เวลา บางครั้งบอกเป็นเรื่องสร้างสถานการณ์ เราถูกหลอกมาตลอดครับ หวังว่าสิ่งที่เราพูดทั้งหมดนี้จะไปถึงรัฐบาล
- ◎ (ชลิตา ทาเจริญศักดิ์ – มูลนิธิศักยภาพชุมชน) มองว่าวันนี้เป็นเรื่องดีมาก คนที่มาวันนี้เป็นคนทำงานในพื้นที่ คล้ายเป็นการรวมพล ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี
 - วันนี้เราพูดเรื่องการเมือง แต่การเมืองคืออะไร เท่าที่ฟังมาคือ การทำงานทางความคิด ตอนนี้เจ้าหน้าที่ไทยยังมองว่าปัญหาภาคใต้เป็นปัญหาก่อการร้าย เป็นการแบ่งแยกดินแดน แต่ดิฉันคิดว่าผิด จึงต้องเปลี่ยนทัศนคติครั้งใหญ่ ไม่ใช่เรื่องก่อการร้ายหรือแบ่งแยกดินแดน หากแต่เป็นการต่อสู้ของประชาชนในการปกป้องสิทธิของตนเองในการที่ปฏิบัติตามความเชื่อศาสนาวัฒนธรรม สิ่งที่ยากจะเน้นคือต้องชัดเจนว่าการเมืองคืออะไร
 - ความขัดแย้งทุกที่จะต้องจบด้วยการเจรจา ถ้าจบแบบศรีลังกาจะเป็นแบบการใช้ทหารกดลงไป เดียวก็เกิดขึ้นมาอีก ดังนั้น การเจรจาต้องเกิดขึ้น รัฐไม่ต้องพูดว่าพูลไม่ active แล้ว อันนั้นอันนั้นไม่ใช่แล้ว คุณยังไม่รู้เลยว่าใครเป็นตัวจริง เพราะเขาไม่เปิดเผย แต่คุณรู้ว่าพูล มีเบอร์ซาตู คุณก็ไปพูดกับเขาก่อน แล้วหลังจากที่คุยไป ต้องคุยด้วยความเคารพด้วย ไม่ใช่ดูถูกเขาในที่สาธารณะ เมื่อมีการพูดคุยกัน กลุ่มอื่น ๆ ก็จะออกมาเอง BRN, RKK ก็จะมาออกมาเอง เขามีการเชื่อมต่อกัน ดิฉันจึงยืนยันว่าการเจรจาสันติภาพจะต้องทำต่อไป ไม่ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะก็ได้
 - เห็นด้วยกับการตั้ง PeaceNet แต่ก็ยังไม่ชัดว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร เพื่อตรวจสอบรัฐบาลหรือไม่ การสร้างเครือข่ายนั้นดี มีตัวอย่างการเคลื่อนอยู่มากในต่างประเทศ ทั้งไอร์แลนด์เหนือ หรือมินดาเนา ซึ่งก็ดีหากจะมีในประเทศไทย แต่จะต้องชัดว่ามีใครบ้าง ทำอะไร
 - แกนนำหลักที่แก้ปัญหาภาคใต้อยู่ในเวลานี้คือ ทหาร กอ.รมน. และศอ.บต. แต่ต้องบอกว่าทั้งสามหน่วยงานนี้ยังไม่มีทัศนคติการเมืองนำการทหารที่ถูกต้องเลย อยากร

ให้ลองทบทวนด้วย สิ่งสำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาภาคใต้คือคุณต้องทำให้ประชาชนรู้สึกว่าได้รับความเป็นธรรมและได้รับการคุ้มครอง หากประชาชนยังไม่เกิดความรู้สึกตรงนี้ ก็จะไม่สามารถชนะใจประชาชนได้ ความยุติธรรมเป็นเรื่องหลักสำคัญ

- ดิฉันมี 3 ข้อเสนอดังนี้ คือ 1) ขอให้ลดกำลังทหารในพื้นที่ลง และดูแลปากท้องของประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น 2) ขอให้สร้าง ความยุติธรรมให้เกิดในพื้นที่จริง กรณีต่างๆที่ถูกละเมิดจะต้องถูกพิสูจน์และมีการดำเนินคดี และ 3) ขอเสนอให้ภาคใต้เป็นเขตปกครองพิเศษ จริงๆก็มีอยู่แล้วในพื้นที่อื่นๆ ทำไมเราจะเพิ่มภาคใต้ไม่ได้ ให้มีการเลือกผู้นำของเขาเอง ใช้ภาษามลายูมุสลิม และใช้กฎหมายอิสลามบางตัว นี่คือความหมายของคำว่าเขตปกครองพิเศษของดิฉัน

◎ (พ.อ.ประยงค์ กล้าหาญ) อดีตผมเคยเป็นผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจที่ 12 ปี 47-48 รับผิดชอบอำเภอบันนังสตา รามัน และกรงปินัง เมื่อปี 50-51 ได้เป็นผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจที่ 4 รับผิดชอบสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา ผมฟังวิทยากรที่อยู่บนเวทีแล้ว ผมเห็นด้วย และผมขอยืนยันต่อทุกท่านในที่นี้ว่าฝ่ายทหารโดยเฉพาะท่านผบ.ทบ.และแม่ทัพภาคที่ 4 ได้เห็นใช้การเมืองนำการทหารมาโดยตลอด ไม่เคยใช้การทหารนำการเมืองเลย ไม่อยากให้ฝ่ายทหารต้องเป็นจำเลยของสังคม ขอเรียนว่าอย่าเข้าใจผิดว่าการเมืองต้องทำโดยฝ่ายพลเรือนเท่านั้น การเมืองในที่นี้ต้องทำโดยผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือน ต้องทำร่วมกันทุกฝ่าย แต่ปัจจุบันอำนาจในการนำในพื้นที่ไม่ชัดเจน ฝ่ายตำรวจและฝ่ายพลเรือนเคยยอมรับการนำของฝ่ายทหารหรือไม่ และที่บอกว่าให้ชุมชนเป็นตัวนำ ต้องถามว่าแล้วจะให้ใครเป็นคนนำในทางปฏิบัติ ส่วนเรื่องของการสื่อสาร ท่านสามารถสื่อสารกับคนส่วนใหญ่ของประเทศได้ผ่านสื่อทีวี แต่พี่น้องในสามจังหวัดนั้นน้อยคนที่จะดูโทรทัศน์ ดังนั้น การสื่อสารถึงเป้าหมายจริงในพื้นที่ ท่านต้องใช้ปากต่อปากครับ

◎ (นันทวัฒน์ ประรณกุล - ประธานนักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับผู้บริหารพรรคการเมือง รุ่นที่ 3) ผมมีสองคำถาม ในอดีต ทางใต้ มีการทำร้ายทหาร ตำรวจ ครู และพระ ข้อมูลที่ผมได้มา คือมีการจ้างกะเหรี่ยงให้มาทำร้ายพระ เพื่อสร้างความแตกแยกให้ประชาชนในภาคอื่นเข้าใจผิด คิดว่าคนใต้ทำ ข้อที่สอง มีการฆ่าชาวมุสลิมที่อยู่ในมัสยิด ซึ่งมีการโยนความผิดให้รัฐบาล สร้างความแตกแยกให้ประชาชนเกลียดรัฐบาล ผมไม่แน่ใจว่าข้อมูลที่ผมได้รับมานั้นถูกต้องหรือไม่

◎ (พ.อ.จิรพันธ์ นันทขว้าง - ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ กองบัญชาการกองทัพไทย) วันนี้ทุกคนมีคำถามว่า “การเมือง” คืออะไร ถ้าจะใช้คำว่าการเมืองนำการทหาร สังคมก็จะยังสงบเช่นนี้เหมือนเดิม อยากจะเสนอให้ใช้คำว่าสังคมนำการทหาร หรือสังคมจิตวิทยาการทหาร อาจจะทำให้หลายท่านหันมาองยุทธศาสตร์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากเกี่ยวข้องกับรากเหง้าของปัญหา เช่นเดียวกับที่เขียนไว้ในรายงานของนักศึกษา ว่าเป็นเรื่องของมิติทางสังคม อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ หากใช้สังคมนำการทหาร ก็อาจจะทำให้ไทยพุทธและมุสลิมก้าวล่วงเข้าไปเดินใน Domain ใหม่ คือสังคมจิตวิทยา ผมเชื่อว่าถ้าโจทย์เราถูก เราก็จะเดินไปถูกทาง

- ๑ (อัคราทร บัญญูเพ็ญ – เลขานุการสมัชชามวลชนเพื่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร) ผมเห็นด้วยกับนโยบาย 66/23 ในใจจริงๆ ผมอยากให้การถอนทั้งหมดด้วยซ้ำไป แล้วหันมาใช้วิธีการปกครองท้องถิ่นให้ชัดเจน ที่พูดกันช่วงเช้าคืออัตลักษณ์นั้นสำคัญ ทิศทางและกรอบน่าจะเป็นอย่างที่นักศึกษาได้เสนอไว้ คือเอาลักษณะการปกครองท้องถิ่นเข้ามาใช้
- ๑ (ศุภสัณฑ์ หนูสวัสดิ์ – นายกเทศมนตรีตำบลนาหว้า จ.สงขลา) ผมอยากจะได้อนสติของทุกฝ่ายที่จะทำงานแก้ปัญหา เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ก็น่าเห็นใจ ที่ทุกท่านพูดมาทั้งหมดบนเวทีนี้ถูกต้องทั้งหมด แต่ผมอยากเน้นว่าปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น จะต้องให้คนในพื้นที่พูดคุยกันเอง แก้ปัญหากันเอง และตัดสินใจเองได้ ให้คนในครอบครัวแก้กันเอง ตัวนโยบายก็เป็นเพียงส่วนหนึ่ง และส่วนของอัตลักษณ์ ประวัติศาสตร์ อย่าไปพูดถึงมากนัก เราลดลงไปได้ไหม เพราะยิ่งพูดถึงยิ่งสร้างความแตกแยก สิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่ต้องตัดออก
- ๑ (พิชยา แก้วปราบ – ที่ปรึกษาเครือข่ายชุมชนศรัทธา) รูปธรรมของการเป็นเจ้าของปัญหา ให้ประชาชนกำหนดอนาคตตัวเองตามที่ชุมชนศรัทธาใช้ คือใช้ผู้นำจากประเด็นต่างๆ แล้วมาประสานเสียงด้วยกัน ลงไปทำงานในพื้นที่ที่เป็นถูกกำหนดว่าเป็นพื้นที่สีแดง และให้สี่เสาหลักในพื้นที่คือโต๊ะอิหม่าม อบต. ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน หันมาคุยกัน ดึงลูกบ้านมาคุยกัน แนวทางนี้ทำมา 173 หมู่บ้านได้รับการยอมรับ พวกเราเองเรียกกันว่า “ทางรอดของการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นรูปธรรมจริงๆ มีเวทีพูดคุยปัญหาและหาทางแก้กัน เคารพกันและกัน นี่เป็นบทพิสูจน์ว่าชาวบ้านทำกันเองได้ ตัวงบประมาณไม่ใช่ปัญหา เลิกโยนเงินใส่ชาวบ้าน เพราะชาวบ้านกระอักแล้ว
- ๑ (รศ.ดร.วิเชียร ตันตระเสนีย์ – สมัชชามวลชนเพื่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร) ทุกท่านที่ให้ความเห็นนั้นถูกต้อง เพราะเราใช้สันติวิธีและธรรมาภิบาลในการแก้ปัญหา ขอให้เราดำเนินการพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เข้าใจปัญหาที่แท้จริง เข้าถึงให้อยู่ในหัวใจของคนพื้นที่ และพัฒนา ที่นี้การที่เราจะพัฒนานั้น ก็น่าจะเป็นลักษณะเขตปกครองหรือบริหารพิเศษ ในเขตก็จะมีการใช้ภาษาไทย มลายู อารับ ให้คนในท้องถิ่นได้รับการปลดปล่อยทุกอย่าง ให้มีเพื่อนบ้านเข้ามาร่วมเช่าพื้นที่นี้ประมาณ 30 ปี เพื่อพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจริงๆ ปรับปรุงมหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และสนามบินให้เป็นนานาชาติ เมื่อครบสัญญาแล้ว เราก็บริหารโดยประเทศไทยเองเต็มรูปแบบ เขตพิเศษนี้ไม่ได้เป็นของต่างประเทศ ยังคงเป็นของไทย นโยบายการทหาร การต่างประเทศ ยังคงเป็นของเรา

ความเห็นต่อข้อเสนอแนะของนักศึกษาและนโยบายการใช้การเมืองนำการทหาร

โดย ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

- ๑) สิ่งที่ท่านนักศึกษาได้นำเสนอไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้การเมืองนำการทหารเชิงรุก การพูดคุยสันติภาพกับคนที่เห็นต่างจากรัฐ การสร้างพลังประชาชนผ่านเครือข่ายสันติภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม และการสื่อสารกับสังคม ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นสิ่งที่ดีมาก
- ๒) อยากจะขอแสดงความเห็นเพิ่มเติมในส่วนของการใช้การเมืองนำการทหาร นโยบายนี้ไม่ใช่สิ่งใหม่ เพราะหลายรัฐบาลก็ใช้นโยบายนี้ตลอด และเป็นความสนใจของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคที่ต้องการเห็นการแก้ไขปัญหาภาคใต้ด้วยสันติวิธี ปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นความผิดพลาดทางการเมือง ซึ่งจุดชนวนขึ้นมา ทำให้ความรุนแรงยังคงมีอยู่ถึงทุกวันนี้
- ๓) การเมืองอย่างไรที่พอจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหา เพราะการเมืองเคยเป็นตัวสร้างปัญหาให้เกิดขึ้น ดังนั้น หากจะเอาการเมืองมาแก้ปัญหาก็ต้องมาเรียนรู้ว่าการเมืองอย่างไรที่จะแก้ปัญหาได้ เพราะการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ หากทุกมิติของอำนาจถูกจัดสรรอย่างลงตัว โดยที่ทุกภาคส่วนมีบทบาทเหมือนกับที่นักศึกษาได้เสนอไว้ตอนต้น การเมืองก็คงจะเป็นการจัดสรรอำนาจอย่างลงตัวด้วยสันติวิธี
- ๔) การเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเรามีความเหมาะสมมากน้อยแค่ไหน ผมเองและหลายฝ่ายก็คาดหวังสถาบันพระปกเกล้าว่าจะไปพัฒนาการเมืองตรงไหนอย่างไร เราต้องพัฒนาการเมืองอย่างเพียงพอที่จะเป็นกำลังหลักในการนำกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ การเมืองที่มีศักยภาพจริงๆ เท่านั้นจึงจะสามารถนำการทหารได้ ที่ผ่านมายังไม่ปรากฏว่าการเมืองจะนำการทหารได้อย่างไร
- ๕) ประชาชนเป็นหัวใจของระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย หากต้องการแก้ปัญหาภาคใต้โดยใช้การเมืองเป็นฐานตั้งแล้ว ประชาชนในทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหา ประชาชนจะต้องมีโอกาสกำหนดอนาคตของตัวเองทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่รู้จักในระดับนานาชาติมายาวนานแล้วว่าเป็นแหล่งความรู้คู่คุณธรรม คนต่างประเทศในโลกมุสลิมมาเรียนรู้เรื่องนี้ที่ภาคใต้มาเป็นร้อยปีมาแล้ว ดังนั้น การแก้ปัญหาภาคใต้ ควรเริ่มต้นด้วยการคำนึงถึงหลักคุณธรรมเป็นสาระ เพราะคนในพื้นที่คุ้นเคยกับระบบคุณธรรมมากกว่าระบบการเมืองสมัยใหม่ที่บางครั้งก็ขาดคุณธรรม การเมืองของเรายังไม่ได้ยึบบนพื้นฐานความมีคุณธรรมที่ดี คุณธรรมไม่สามารถนำการเมืองได้ การเมืองที่ไร้คุณธรรมก็ไม่สามารถนำสันติสุขให้เกิดขึ้นได้ สิ่งนี้เป็นสามัญสำนึกดั้งเดิมของมนุษย์อยู่แล้วว่าการเมืองที่ขาดคุณธรรมเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดความดีงามแล้ว การเมืองที่ไร้คุณธรรมอาจจะเลวร้ายกว่าการทหารเสียด้วยซ้ำ

- ◎ การเมืองที่พึงประสงค์ซึ่งจะแก้ปัญหาภาคใต้ได้อย่างแท้จริง คือการเมืองที่กำกับไว้ด้วยคุณธรรมและความยุติธรรมที่เกิดจากความเมตตาปราณีและจิตใจอันบริสุทธิ์ มิฉะนั้นก็แก้ปัญหาไม่ได้ โดยเฉพาะปัญหาของภาคใต้ซึ่งมีความแตกต่างทางด้านอัตลักษณ์และวัฒนธรรมอยู่แล้ว การแก้ปัญหายังต้องคำนึงถึงความยุติธรรมให้มากเป็นพิเศษ ซึ่งก็จะคงจะลำบาก เนื่องจากแม้แต่ในหมู่นักการเมืองเอง ระหว่างพรรคการเมืองเองก็ไม่มีคุณธรรมแล้ว และหากเป็นเรื่องที่ซับซ้อนเช่นภาคใต้ จะหาความยุติธรรมได้มากน้อยเพียงใด
- ◎ ในมุมมองของอิสลาม ประเด็นการเมืองกับการทหาร สิ่งใดจะนำนั้น ไม่สำคัญเท่ากับคุณธรรมและความยุติธรรม ความเมตตาธรรมและความจริงใจ สิ่งเหล่านี้เป็นโจทย์สำคัญว่าจะสวนทางขนาดไหนกับปรากฏการณ์ทางการเมืองในบ้านเมืองของเรา
- ◎ สถาบันพระปกเกล้าแห่งนี้จะต้องพัฒนาคุณภาพการเมืองและนักการเมืองไม่ให้มาสร้างปัญหาแทนที่จะแก้ปัญหา ซึ่งงบประมาณในส่วนนี้ไม่น่าจะต่างกับงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการทหาร หากงบประมาณด้านการทหารมากกว่าด้านการพัฒนาการเมืองแล้ว จะให้การเมืองนำ หรือใหญ่กว่าการทหารก็คงจะลำบาก
- ◎ ผมเห็นใจกับรัฐบาลและเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องมาเผชิญกับความผิดพลาดซ้ำซ้อนขึ้นมาดังที่เกิดขึ้นสองสามสัปดาห์ก่อนหน้านี้ ก็ไม่ทราบว่ามีมาจากนักการเมืองหรือนักการทหาร แต่พอเกิดเหตุแบบนี้ก็ทำให้ต้องไปนั่งนับหนึ่งกันใหม่อีกแล้ว ดังนั้น จึงต้องให้คุณธรรมมาคุมการเมืองให้ได้

ความเห็นต่อข้อเสนอแนะของนักศึกษาระดับปริญญาโทและนโยบายการใช้การเมืองนำการทหาร
โดยวิทยากรรับเชิญ

นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ – ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบ
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาผู้แทนราษฎร/ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- ๑ เราได้ยื่นการเมืองนำการทหารมานานตั้งแต่ต้นนโยบาย 66/23 ซึ่งเป็นการต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์ มีตัวตนชัดเจน ดังนั้น การเมืองนำการทหารจึงสอดคล้องกับการต่อสู้ระหว่างรัฐกับฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย แต่กรณีปัจจุบัน ดูอย่างไรก็ยังไม่เห็นกองกำลังต่อสู้ที่ชัดเจน สถานการณ์ปัจจุบัน อาจจะใช้คำว่า การเมืองนำไปสู่การแก้ปัญหา ก็น่าจะเพียงพอ ผมอยากให้การทหารแยกส่วนออกมาในเรื่องของยุทธการ การเมืองนี้ไม่ใช่แค่เรื่องการเลือกตั้งของสส.สว. แต่เป็นเรื่องของการเรียกร้องหรือแสดงออกของชาวบ้าน ไม่ใช่ว่าพอใครแสดงความเห็นที่ไม่ตรงกับผู้มีอำนาจ คน ๆ นั้นก็ถูกใส่ร้าย หรือป้ายสี
- ๒ ผมอยากให้คุณสรุปของศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยะลา สรุปว่ายุทธศาสตร์ของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนคือการเรียกร้องไม่ให้รัฐบาลใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา การให้คนมุสลิมและข้าราชการมุสลิมคลุมฮิญาบ หรือการขอให้มีการละหมาดตามสถานที่ต่างๆ สิ่งเหล่านี้ทางตำรวจกลับมองว่าเป็นยุทธศาสตร์ของกลุ่มขบวนการ ในเมื่อฝ่ายปฏิบัติเข้าใจแบบนี้ก็สวนทางกันเลยครับ แสดงว่ายังไม่เข้าใจ
- ๓ ทางฝ่ายทหาร หากรู้ว่ามีคนที่เป็นสีเทาบ้าง สีแดงบ้างเข้ามาเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน เขาก็จะเข้ามาขัดขวางทันที ซึ่งการคิดแบบนี้มันผิด มิใช่การใช้การเมืองนำการทหาร ผมคิดว่าคนที่เขาจะแบ่งแยกดินแดน เขาจะไม่อาศัยสภา ไม่อาศัยระบบเปิดเป็นช่องทางสู่เป้าหมาย นอกจากนี้เมื่อช่วงกลางเดือน ทหารเรียกอปพร.ไปอบรมประมาณ 80 คน ขณะอบรมก็ถามว่ารู้ไหมว่าใครอยู่เบื้องหลังสถานการณ์นี้ เสร็จแล้วเขาก็เอ่ยชื่อออกมา 6 คน คือเป็น สส.3 คน อดีตสส.1 คน และอดีตสว. 2 คน ถ้าอย่างนี้คงจะไปกันใหญ่ ผมไม่เชื่อว่านโยบายการเมืองนำการทหารได้ลงไปสู่ระดับปฏิบัติ ในภาคปฏิบัติยังไม่เกิดขึ้นชัดเจนเป็นรูปธรรม
- ๔ การมองปัญหาภาคใต้ ผมอยากให้อาจารย์รู้สึกของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นหลักว่าเขารู้สึกอย่างไร เวลาเห็นทหารแล้วเขาไม่สบายใจ ยิ่งเป็นทหารมาจากที่อื่นก็ยิ่งไม่สบายใจ เมื่อเช้านี้ดูข่าวสหรัฐฯเริ่มถอนทหารออกจากอิรัก ประชาชนก็ดีใจ

นายหนพ เฟื่องฟู – ผู้ช่วยผู้อำนวยการศอ.บต. (ข่าวกรอง)/ ผู้แทนศอ.บต.

- ๑ ตั้งแต่ปี 47 เป็นต้นมา มีแนวคิดในการแก้ปัญหาประมาณ 50 แนวคิด และแนวทางภาพรวมๆ 10 ประการด้วยกัน คือ 1) เข้าถึง เข้าใจ พัฒนา 2) สมานฉันท์ สันติวิธี 3) บูรณาการให้เป็นเอกภาพ 4) สร้างความยุติธรรม 5) ใช้การเมืองนำการทหาร 6) ให้ประชาชนมีส่วนร่วม 7) ให้มีองค์กรเฉพาะดูแล 8) ให้อยู่ร่วมกันอย่างหลากหลาย 9) ให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพิเศษ และสุดท้ายคือ 10) การทำความเข้าใจกับต่างประเทศ ซึ่งแนวคิดแต่ละประเด็นที่ยังไม่ค่อย

เกิดผลเป็นจริงขึ้นมา เพราะเราขาด 2i คือ **Implement** การนำไปปฏิบัติ และ **Integrate** บูรณาการหวังว่าการสัมมนาครั้งนี้จะเป็นส่วนหนึ่งช่วยผลักดันการใช้การเมืองนำการทหารในการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง

- ๑) ปัจจุบันทุกหน่วยของรัฐก็ใช้นโยบายการเมืองนำการทหารกันอยู่ มิใช่ไม่ได้ทำ แต่ผลอาจจะยังไม่สมบูรณ์ทันใจ ทางฝ่ายทหารก็มีการตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ทางศอ.บต.ก็ดูแลการพัฒนาและงานการเมืองเป็นหลัก
- ๑) ศอ.บต.มีโครงการพัฒนาชุมชนหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับหมู่บ้าน หรือที่เรียกกันติดปากว่าโครงการพนม ซึ่งทุกคนยอมรับว่าการจะเอาชนะจิตและใจมวลชน ต้องเอาชนะที่หมู่บ้าน โดยมีพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด 2,249 หมู่บ้าน กลไกในการดำเนินการโดยใช้ทีมพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับหมู่บ้าน มีคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ปรชาญ์ชาวบ้าน และผู้นำทางจิตวิญญาณ ผู้นำเหล่านี้มาคุยกันในหมู่ของชาวบ้าน คิดและเสนอแผนที่เขาต้องการขึ้นมาเอง โดยทางศอ.บต.ก็จัดงบประมาณให้หมู่บ้านละ **228,000 บาทเท่ากันหมด** และได้แก้ปัญหา “ไอศรีมแพง” ที่หายไปจนเหลือแต่ไม่เสียไอศรีมถึงมือชาวบ้าน โดยการให้ทางหมู่บ้านเปิดบัญชีของเขาเองและโอนเงินเข้าไปให้โดยตรง
- ๑) **สิ่งที่น่าสนใจในข้อเสนอของนักศึกษาคือ Peace Talks** ซึ่งก็มีการพูดกันเหมือนกันในพื้นที่ว่าควรมี ซึ่งการพูดคุยก็เป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความสมานฉันท์ตามที่กอส.เคยตั้งกรอบนี้ไว้ แต่ต้องชัดเจนว่าไม่ใช่การเจรจา

พลโท ดาร์พงษ์ รัตนสุวรรณ – ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายยุทธการ/ ผู้แทนกอ.รมน.

- ๑) เมื่อเข้ามาได้ไปพบท่านผบ.ทบ.เพื่อเรียนถามท่านว่าจะให้พูดแนวไหน เพราะทางสถาบันฯได้เชิญท่านไป ท่านบอกว่าให้ว่าไปได้เลย สิ่งที่เห็น สิ่งที่ทำอยู่ให้พูดไปได้เลย และท่านฝากขออภัยมาด้วย ท่านอยากจะทำเองเพราะสถาบันแห่งนี้มีความสำคัญมาก แต่พอดีท่านติดต้องเข้าเฝ้าพระเจ้าอยู่หัวที่วังไกลกังวลในบ่ายนี้ เลยมอบให้ผมมาแทน
- ๑) **สมมติฐานของฝ่ายความมั่นคงต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้คือการแบ่งแยกดินแดน** ฉะนั้นในทางทหาร พฤติกรรมใดหรือการกระทำใดก็ตามที่จะเกิดขึ้นและจะนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดนนั้น หากเราหยุดได้ในขั้นไหน เราจะหยุดก่อน เราจะไม่กล้าเสี่ยงที่จะให้เลยออกมาแล้วมาแก้ภายหลัง นี่เป็นแนวคิดของฝ่ายความมั่นคง
- ๑) การแก้ปัญหาภาคใต้ตอนนี้เรามีทั้ง trainer นักมวย และกองเชียร์ ยุทธศาสตร์เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา นี้ไม่ได้ใช้เฉพาะกับนักมวยหรือ trainer เท่านั้น แต่จะต้องใช้กับกองเชียร์ ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศด้วย คือต้องให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันด้วย ประชาชนต้องเข้าใจเจ้าหน้าที่ด้วย ถ้าประชาชนไม่เข้าใจ ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องทำให้เขาเข้าใจ
- ๑) ส่วนหนึ่งเราต้องทำความเข้าใจความคิดความเชื่อของชาวบ้าน ผมไม่อยากจะใช้คำถึงว่าไปเปลี่ยนความคิดของเขาทั้งหมด แต่ถ้าเขาเข้าใจอะไรผิดหรือคลาดเคลื่อน เราก็ต้องทำให้เขาเข้าใจถูก

- ◎ มีการพูดกันว่าตอนนี้เป็นการใช้การทหารนำการเมือง ผมอยากจะทำความเข้าใจตรงกันว่า เรามีฐานปฏิบัติการในสามจังหวัดสี่อำเภอ 759 ฐาน เต็มพื้นที่ไปหมด ที่ลงไปก็เพื่อดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และให้การสนับสนุนการทำงานของศอ.บต. ไม่ได้ไปไล่จับใคร และฐานทั้งหมดนี้ ถ้าใช้การทหารนำการเมืองนั้นคงจะยิงกันและทั้งพื้นที่ไปแล้ว แต่นี่ลงไปอยู่กับชาวบ้าน
- ◎ เป้าหมายการดำเนินงานของเรา ผมอยากให้เห็นภาพสามเหลี่ยมปิรามิด ชั้นบนสุดจะเล็กสุด นั่นคือการขัดขวางการก่อความไม่สงบของกลุ่มขบวนการ ไม่ให้ทำอะไรได้ ถัดลงมาของปิรามิดนี้คือการทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในรัฐ ถัดลงมาเป็นการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ถัดลงมาเป็นการทำให้เขากินดีอยู่ดี และชั้นล่างสุดคือทำให้เขาเลิกความคิดแบ่งแยกดินแดน
- ◎ ในส่วนของปฏิบัติการทหารที่เห็นว่ามีภารกิจกัน คือในส่วนยอดของปิรามิด ซึ่งเป็นส่วนน้อยเท่านั้น นอกจากนั้นก็เป็นการใช้ทหารในการคุ้มครองดูแลความปลอดภัยของประชาชน แต่ก่อนนั้น ย้อนไป 3-4 ปี ประชาชนแทบจะไม่มองหน้าเจ้าหน้าที่เลย เข้าไปจะถูกปฏิเสธ มองหน้าเขา เขาก็จะก้มหน้า แต่ทุกวันนี้เข้าไป มองหน้าเขา เขาจะเงยหน้า ค่อยกันได้ แต่จะร้อยเปอร์เซ็นต์ไหม ผมคงตอบไม่ได้ นั่นเป็นสามชั้นที่ท่านเห็น ส่วนอีกสองชั้นข้างล่าง เราก็อำนาจชั้นที่ต้องทำให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แก้ปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งเป็นครั้งแรกที่จะเป็น Bottom up ไม่ใช่ Top down รัฐบาลที่กำลังทำอยู่ ให้เวลารัฐบาลอีกเล็กน้อย แล้วชั้นนี้จะถูกไต่ขึ้นมาพันท้ายให้ได้เห็น และชั้นสุดท้ายที่อยู่ล่างสุดให้เลิกความคิดแบ่งแยกดินแดน ตัวนี้เรากำลังทำอยู่ แต่ต้องใช้เวลามากที่สุด
- ◎ การแก้ปัญหาภาคใต้ต้องใช้เวลา แต่ผมก็ไม่อยากใช้เวลาเนิ่นนานนัก มีตัวเลขโดยประมาณว่าผู้ก่อความไม่สงบมี 7,000 คน ถ้าท่านฟังข่าวทุกวัน เห็นว่าเมื่อมีปะทะกัน ผู้ก่อความไม่สงบเสียชีวิตสี่ห้าคน ถ้าเอาเจ็ดพันหารด้วยห้า เดือนละห้าคน ก็ใช้เวลาเป็นร้อยปี เราใช้เวลาขนาดนั้นไม่ได้ เราต้องเอาสิ่งที่คณะนักศึกษาสอนมา 7 ข้อนี้มาพิจารณา ซึ่งก็ตรงกับทฤษฎีของสันติวิธี ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุย การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างเครือข่าย เพียงแต่ที่เขียนมานี่ยังเป็น What to do เราอาจต้องมาดู How to do ว่าจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด
- ◎ ในส่วนของการเสนอให้มีการตั้งสำนักคิดในกองทัพนั้น ขอเรียนว่าทางโครงสร้างใหม่กอ.รมน.ที่เพิ่งผ่านครม.เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว จะมีศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 ซึ่งจะรับผิดชอบดูแลจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศูนย์นี้จะต้องเป็นนักคิดด้วย โดยตัวเองก็เป็นรักษาการผู้อำนวยการศูนย์นี้ อยู่ด้วย ฟังตั้งได้ประมาณสองเดือน

พล.ต.ต. เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา - รองผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้

- ◎ ในมุมมองของตำรวจ ผู้ก่อความไม่สงบมีความต้องการที่จะยกระดับปัญหาไปสู่นานาชาติ เพื่อที่จะนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดน กลุ่มคนร้ายมีการจัดตั้ง กระทำกันเป็นขบวนการ มีการ

แบ่งหน้าที่กัน หลังจากทำงานกันอย่างหนัก มีกองกำลัง มีสปอนเซอร์ ขอยืนยันว่าสิ่งเหล่านี้มีจริง เราสามารถได้ข้อมูลตัวเลขว่ามีประมาณ 9,075 คน ซึ่งก็ด้วยประสิทธิภาพของพรรค ที่ ณ เวลานี้ก็เป็นกฎหมายที่มีประสิทธิภาพที่สุด

- ◎ **หลักการดำเนินงานของตำรวจ 3** ประการที่ท่านผู้ช่วยอัครุย์ แสงสิงแก้ว ได้มอบไว้ คือต้อง **สถาปนาความเข้มแข็งของอำนาจรัฐ** มีขีดความสามารถในการออกไปดูแลพี่น้องประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้ หลักอีกประการหนึ่งคือการ**สร้างความเป็นธรรมและความโปร่งใส** ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในพื้นที่ต้องการ เราใช้หลักนิติธรรมในการทำงาน มีนโยบายชัดเจนว่าถ้าไม่มีพยานหลักฐาน ต้องปล่อย หลังควบคุมตัวตามพรก.30 วัน หากไม่มีพยานหลักฐานที่จะยืนยันการกระทำความผิด จะปล่อยตัวเขาไป พร้อมมีหนังสือกำกับด้วยว่าได้มีการคัดกรองแล้ว แต่ไม่มีหลักฐานยืนยันการกระทำความผิด ซึ่งเป็นการให้เกียรติตามหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน เราไม่หวังผลในการมีตัวเลขจับกุม ส่วนประเด็นที่สาม คือเราต้อง**สร้างศรัทธาและความเชื่อถือจากประชาชน** โดยเราร่วมกับกอ.รมน.และศอ.บต.
- ◎ **ข้อเสนอของคณะนักศึกษาทั้ง 7** ข้อนั้น ผมเห็นด้วยทั้งหมด ผมอยากจะเห็นการอยู่ร่วมกันของคนในพื้นที่ภายใต้หลักศาสนาของตน
- ◎ ส่วนกลางจะต้องส่งสัญญาณไปให้ชัดว่าถึงจะให้ผม พี่น้องตำรวจ ทหาร เจ้าหน้าที่ตาย นอนเรียงกันเป็นจิ๊กซอว์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ไม่มีทางที่จะเอาดินแดนนี้ไปได้ แต่เราจะหาจุดรวมที่จะอยู่ด้วยกันได้ต่อไปภายใต้หลักภราดรภาพและมิตรภาพ

รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ – ศูนย์ข่าวสารสันติภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ◎ ก่อนอื่นผมขอทำความเข้าใจคือ ผมเห็นว่าเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ลงไปก็อยากจะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เพราะฉะนั้นการวิพากษ์วิจารณ์ ถ้ามี ก็จะเป็นเรื่องโอเคเลย ไม่ใช่เรื่องการปฏิบัติงาน ผมคิดว่าคนที่ เป็นนักวิชาการ นั่งอยู่ตรงนี้ แล้วไปวิจารณ์คนที่ไปตายในสนามรบนั้น ผมคิดว่ามันไม่ยุติธรรม
- ◎ ผมมี 4 เรื่องที่อยากจะพูดสั้นๆ โดยพูดจากรายงานที่อ่าน ประเด็นที่ 1 คือปัญหาใจกลางของความไม่สงบ รายงานของนักศึกษาฉบับนี้กล่าวถึงปัญหาใจกลางว่าเป็นการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนของขบวนการแบ่งแยกดินแดน การจัดการกับปัญหาใจกลางนี้ที่ผมว่าดีที่สุดคือตัวแบบของอิสราเอล สิ่งที่อิสราเอลทำในการต่อสู้กับขบวนการที่เขาสู้ด้วยไม่ว่าจะเป็นฮามาส หรือ PLO ก็ตามนั้น คือการกันไม่ให้นักกิจกรรม (Activists) เปลี่ยนเป็นนักถนรงค์ (Militants) และไม่ให้นักถนรงค์กลายเป็นผู้ก่อการร้าย จะเห็นว่ามันมี 3 ชั้น สำหรับนักถนรงค์ ฟังดูอาจดูเด็ดหนอยแต่ก็ยังไม่ใช่ความรุนแรง สุดท้ายจึงจะเป็นผู้ก่อการร้าย **วิธีที่สร้างผู้ก่อการร้ายที่ดีที่สุด คือวิธีที่ใช้ความรุนแรงจัดการกับปัญหาทั้งหมด** ตัวอย่างที่ดีคือเลบานอน พออิสราเอลบุกเสร็จ ผู้ก่อการร้ายก็เต็มเลย นี่ก็คือตัวอย่างหนึ่งของสิ่งที่เราเรียกว่าการเมืองกับการทหาร

- ◎ ประเด็นที่ 2 คือรากเหง้าของปัญหา รายงานนี้ชี้ว่ามี 3 เรื่องคือความไม่เข้าใจ ประวัติศาสตร์ บาดแผล และโครงสร้าง เหล่านี้คือตัวแปร พูดย่างนักวิชาการคือต้องตั้งคำถามว่าตัวแปรเหล่านี้ 1) น้ำหนักเท่ากันหรือไม่ 2) สัมพันธ์กันอย่างไร และ 3) อะไรลึกกว่า อะไรเบากว่า อะไรจัดการง่ายกว่า และอะไรจัดการยากกว่า เช่น การเปลี่ยนกฎหมายอาจจะง่ายกว่าการเปลี่ยนวัฒนธรรมของผู้คน โจทย์นี้จะน้ำหนักไม่เท่ากัน เพราะฉะนั้นเวลาคิดตัวแปร คนที่ออกแบบยุทธศาสตร์จะต้องวางน้ำหนักให้ได้ อะไรหนักอะไรเบาเท่าไร มีเช่นนั้นจะวางยุทธศาสตร์ไม่ได้
- ◎ ประเด็นที่ 3 คือโจทย์สำคัญที่รายงานนี้พูดมีสองคำ คือการมีส่วนร่วม และความหลากหลายทางวัฒนธรรม คำถามที่ผมรู้สึกคือปัญหาใหญ่ที่ตอนนั้นพบ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระยะยาวสีหานั้น ผลกระทบที่มันเกิดคือการทำลายสถาบันที่ตั้งอยู่ ทำให้สถาบันลดความชอบธรรมที่มีอยู่ลงไป เช่น ยกตัวอย่างกรณีตากใบที่ศาลตัดสินว่าคนตาย ตายเพราะขาดอากาศหายใจ จริงอยู่ที่ศาลท่านตัดสินไปแล้ว แต่ในความรู้สึกของชาวบ้านนั้น อย่างนี้เรียกว่าเป็นความยุติธรรมหรือไม่ ถ้าไม่ ทำอย่างไรจึงจะสถาปนาความยุติธรรมและเปิดเผยความจริงที่เกิดขึ้นได้ การยิงที่มัสยิดอัลฟอรกอน และฆ่าพระในสองวันถัดมา เหตุการณ์เหล่านี้ที่จะต้องจัดการให้ได้คือตกลงใครทำ เวลาเราอธิบายเรื่องเหล่านี้ เราไม่ได้สู้กับข้อมูล เกือบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะไปบอกคนมุสลิม และให้คนมุสลิมเชื่อว่าคนที่บุกเข้าไปในมัสยิดและยิงเขาในขณะที่ละหมาดเป็นมุสลิม ไม่ว่าข้อเท็จจริงจะเป็นอะไร ในทำนองเดียวกันเป็นการยากมากที่จะบอกว่าคนที่สังหารพระภิกษุ นั้นเป็นคนพุทธ ไม่มีใครเชื่อครับ เรากำลังต่อสู้กับเรื่องเล่าซึ่งทรงพลังมหาศาลในความคิดของคนไม่ใช่ข้อมูล ฉะนั้น ไม่ว่าจะมีความจริงเท่าไร ถ้าไปสู้กับเรื่องลักษณะนี้ก็จะแพ้ตลอด ถ้าความจริงไม่ปรากฏ แผลพวกนี้จะไม่หาย จะมียุทธศาสตร์อะไรแก้ปัญหาก็คงจะไม่ง่าย ซึ่งพันกับเรื่องของการมีส่วนร่วม คุณจะให้เขามีส่วนร่วมได้อย่างไรในความเป็นจริงที่เป็นเช่นนี้
- ◎ โจทย์ที่สองคือความหลากหลายทางวัฒนธรรม เราพูดกันบ่อยให้ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่ยอมรับแปลว่าอะไร นโยบายความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสภาความมั่นคงแห่งชาติปี 42 อธิบายว่ายอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในฐานะพลังของประเทศนี้ เป็นไปได้หรือไม่ที่เราจะมองว่าความแตกต่างในสังคมไทย ความแตกต่าง กระทบความขัดแย้งเป็นพลังในสังคมนี้ ไม่เหมือนกันนะครับ การมองว่าความหลากหลายเป็นปัญหา ก็อย่างหนึ่ง มองว่าเป็นพลังก็อย่างหนึ่ง ทำให้ยากกว่านั้นได้หรือไม่ คือมองว่าความหลากหลายในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพลังของสังคมไทย มองได้หรือไม่ และที่ยากกว่านั้นอีกคือมองได้ไหมว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นโครงการทางการเมืองอย่างหนึ่งของประเทศนี้ที่จะเป็นจะต้องมีในสภาพความรุนแรงที่กำลังเกิดขึ้น (Cultural Diversity as Political Project) คิดได้ไหม ผมว่าเรื่องแบบนี้มันคือปัญหา ไม่ใช่แค่ต้องว่าความหลากหลายหรือการมีส่วนร่วมเท่านั้นคงไม่พอในสถานการณ์เช่นนี้
- ◎ ประเด็นที่ 4 คือกรอบคิดที่รายงานฉบับนี้ใช้ ซึ่งผมไม่ขอลงไปใน 7 ยุทธศาสตร์เพราะหลายท่านได้พูดไปแล้ว เรื่องการเมืองนำการทหาร ผมมีสมมติฐานคือชัยชนะทางทหารไม่ใช่จุดสุดท้ายที่หวัง ชัยชนะทางทหารไม่ใช่เป้าหมายของรัฐไทย ชัยชนะที่ปรารถนาของรัฐไทยคือ

ชัยชนะทางการเมือง หากยอมรับตรงนี้ได้ ก็ต้องยอมรับต่อไปว่าการทหารเป็นเครื่องมือของเป้าหมายที่ใหญ่กว่า เมื่อเป็นเช่นนี้ โจทย์ที่ผมจะตั้ง แต่อาจไม่มีคำตอบมี 5 ข้อ คือ

- 1) ฝ่ายทหารใช้การเมืองนำการทหารได้หรือไม่?
 - 2) ขบวนการโจรก่อการร้ายใช้การเมืองนำการทหารได้หรือไม่? ถ้าคำตอบคือได้ คำถามที่น่าสนใจคือคุณจะถูกกับสงครามแบบนั้นอย่างไร ตัวอย่างเช่น IRA พูโล หรือ กลุ่มคนบางกลุ่มที่บางคนไปคุยด้วยก็ใช้การเมืองนำการทหาร แต่อาจจะไม่ใช่กลุ่มคนที่ใช้การทหารอยู่ในพื้นที่
 - 3) เราเอาการเมืองวางคู่กับการทหารได้หรือไม่? ถ้าวางคู่ตามที่ท่านนายตำรวจว่าจะเกิดอะไรขึ้น ต่างกันนะครับ นำกับวางคู่ เพราะแต่ละอย่างมีตรรกะและวิธีการไม่เหมือนกัน เป็นไปได้หรือไม่ว่าพอทำอย่างหนึ่งเกิดผลอย่างหนึ่ง แล้วขัดกันเอง ทหารบางท่านเข้าใจว่าสันติวิธีส่วนหนึ่งคือปฏิบัติการจิตวิทยา ซึ่งจริงๆแล้วไม่ใช่สันติวิธีในความหมายนี้เลย ปฏิบัติการจิตวิทยาเป็นการรบในอีกลักษณะหนึ่ง แต่สันติวิธีนั้นอยู่บนฐานคิดที่ว่าคนเหล่านี้เป็นพวกเรา เป็นเพื่อนเรา เป็นมิตรของเรา เป็นประชาชนในรัฐเดียวกัน ไม่ใช่เป็นฝ่ายอื่นที่จะถูกเปลี่ยน หากแต่เป็นฝ่ายเห็นต่างที่จะถูกเคารพมากกว่า แต่ทำอะไรที่จะไม่ตีกัน ทำอย่างไรจึงจะอยู่ด้วยกัน
 - 4) การเมืองชนะ – การทหารแพ้ เป็นไปได้หรือไม่? การทหารชนะ – การเมืองแพ้ เป็นไปได้ไหม? วันที่ 28 เมษายน 2547 วันต่อมาหนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าผู้ก่อการ 106 คนเสียชีวิต ตัวอย่างนี้สำหรับผม นี่คือการทหารชนะ แต่การเมืองไม่แน่ว่าจะชนะ สิ่งที่เกิดขึ้นได้เปลี่ยนแปลงอะไรหลายอย่าง
 - 5) สนามรบของการทหารกับสนามรบของการเมืองต่างกันอย่างไร? ผมคิดว่าสนามรบของการทหารอยู่ที่ร่างกาย ตัวคน ภูมิศาสตร์ หรือสำหรับตำรวจ คือการสร้างความสะดวก – สงบอย่างไร – ไม่ให้มีอาชญากรรม – จัดการกับอาชญากรรมอย่างไร – ไม่ให้มีอาชญากร มันเป็นตรรกะของมัน แต่สนามรบทางการเมืองไม่ใช่ ถ้าเป็นอย่างนี้ การเมืองกับการทหารไม่เหมือนกัน แล้วเวลาเอาอย่างหนึ่งมาวางคู่กับอีกอย่างหนึ่งโดยไม่ให้ความสำคัญ หรือไม่เข้าใจว่าในที่สุดการเมืองจะนำไปสู่อะไร ผมคิดว่ารังแต่จะทำให้ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนประเทศนี้วุ่นวายและมีปัญหา มาก สิ่งนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องนั่งลงคิด ไม่ใช่สักแต่พูดว่าการเมืองนำการทหาร แค่นั้นไม่พอ ต้องมาดูว่าหมายความว่าอะไรในปฏิบัติการที่เป็นจริง
- ◎ งานวิจัยของ Duncan McCargo ที่เขียนหนังสือชื่อ *Tearing Apart the Land* ฉีกแผ่นดินให้ขาด พิมพ์โดยสำนักพิมพ์คอร์เนล Thesis ของหนังสือเล่มนี้บอกว่าการที่ภาครัฐจะอาศัยความร่วมมือจากผู้นำในท้องถิ่นนั้นหมดไปแล้ว เพราะผู้นำในท้องถิ่นถูกตัดขาดจากปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทั้งหมด ถ้าเขาถูก สิ่งที่เรากำลังนี้ไปผิดทางเยอะเลย
- ◎ สำหรับ **Peace Talks** นั้น นอกจากจะต้องคุยกับอีกหลายฝ่ายแล้ว ที่สำคัญก็คือชาวพุทธในพื้นที่ ซึ่งเวลานี้ผมคิดว่าเขามีปัญหาและเดือดร้อน คนจำนวนหนึ่งก็จับให้คนอื่นพวกหนึ่งติดอาวุธ พอเป็นอย่างนี้ก็เดือดร้อนเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการ จะทำอะไรก็อึดอัดไป

หมด ตรงนี้จะทำอย่างไร โจทย์แบบนี้ ถ้าจะทำการเมืองนำการทหาร ต้องเผชิญกับมันอย่างไร เป็นจริงและหาทางออกด้วยกัน

คุณกัลยา เอี้ยวสกุล – ผู้ประสานงานสมัชชาสุขภาพ/องค์กรสตรีภาคประชาสังคม จังหวัดปัตตานี

- ◎ เวทีวันนี้ ตัวเองมีความภาคภูมิใจมากเลยที่ได้สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาของหมอประเวศ เราได้เห็นนักวิชาการ ตำรวจ ทหาร หน่วยงานรัฐ และฝ่ายการเมือง รวมทั้งจิ๊กซอว์เล็กๆ อย่างดิฉันที่เป็นภาคประชาชนจริงๆ เป็นเจ้าของสามจังหวัด แต่จะให้ดีกว่านี้ หากสถาบันพระปกเกล้าจะลงไปจัดที่สามจังหวัด
- ◎ ประชาชนในพื้นที่จริงๆ แล้วเขามองว่าทำอย่างไรให้เขาอยู่ดีกินดีและมีความสุข
- ◎ ดิฉันทำงานเป็นอาสาสมัครในส่วนของภาคประชาชนตั้งแต่ปี 2520 ขับเคลื่อนกระบวนการภาคประชาสังคมในเรื่องของสมัชชาสุขภาพ ซึ่งเป็นการสร้างกระบวนการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ก่อนเกิดเหตุการณ์ได้ทำเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยนำเครือข่ายสตรีพุทธ สตรีมุสลิม สตรีคริสต์ สตรีจีนที่มีอยู่ในพื้นที่ มานั่งคุยกันว่าอนาคตเราจะทำอย่างไร หลังเกิดเหตุปล้นปืน มีความรุนแรง เครือข่ายก็มานั่งคิดว่าเรามีทุกสิ่งทุกอย่างอุดมสมบูรณ์ แล้วใครเล่าที่สร้างความรุนแรงให้เกิดขึ้นในพื้นที่
- ◎ เมื่อสถานการณ์รุนแรง เราได้ทำชุมชนเป็นสุข อยากให้สื่อมวลชนได้ฉายภาพออกไป ชุมชนพุทธมุสลิมอยู่ด้วยกันได้ เป็นภาพดี ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ไม่ใช่มีแต่ระเบิด
- ◎ หลังเกิดเหตุ หน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน นักวิชาการ ต่างลงไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ เป็นคาราวานมโหฬาร แต่ถามว่าคุณเคยถามประชาชนหรือเปล่า คุณเคยถามพื้นที่หรือชุมชนหรือเปล่า ว่าเขาต้องการจริง ๆ หรือไม่ รัฐมีนโยบายที่พูดถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ณ ปัจจุบัน เรายังถามว่าคุณให้เรามีส่วนร่วมกับคาราวานนั้นจริงหรือเปล่า
- ◎ งบประมาณที่ลงไปก็ไปกระจุกอยู่ ไม่ได้กระจายอย่างทั่วถึง ไม่ได้ถึงหน้าประตูบ้านของชาวบ้านจริงๆ มันเป็นโครงการที่เขาคิดและให้ชาวบ้านเข้ามาช่วยกันทำ ไม่ได้ช่วยคิดตั้งแต่แรกชาวบ้านไม่ได้มองงบประมาณจากข้างบน แต่เขามองงบประมาณจากข้างล่างคือของอบต. เพราะเป็นงบของประชาชนจริงๆ มังกรต่างถิ่นอาจจะสู้งูได้ในถิ่นได้

ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตรภิมรย์ศรี – ผู้อำนวยการสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ ม.สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

- ◎ Concept การเมืองนำการทหารมีที่มาจากไปซึ่งถ่ายทอดมาจากแนวคิดการต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย คือคำสั่ง 66/23 ที่เป็นบทเรียนที่ได้มาในช่วงนั้น และถูกส่งผ่านมาสู่การต่อสู้กับความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ◎ ชุดความคิดที่จะมาต่อสู้กับปัญหาภาคใต้นี้ยังไม่ชัดเจนว่าอะไรคือการเมืองนำการทหารทำให้เกิดความสับสนในวิธีปฏิบัติหลายอย่างตั้งแต่ระดับบนสุดถึงล่างสุด แม้ขณะนี้เองภาครัฐก็พูดถึงประเด็นการเมืองนำการทหารโดยเน้นเรื่องของการพัฒนา คือมองว่าหากมีโครงการพัฒนา มีการทุ่มงบประมาณลงไปในพื้นที่ก็จะช่วยแก้ปัญหาได้

- ◎ หากจะให้ให้น้ำหนักประเด็นปัญหาอย่างที่อาจารย์ชัยวัฒน์กล่าวไว้ ผมคิดว่าในขณะนี้น่าจะเป็นเรื่องของอัตลักษณ์ คือชาติพันธุ์ ศาสนา และประวัติศาสตร์ที่ถูกปิดกัน เป็นปัญหาที่กระทบความรู้สึกและจิตใจคน
- ◎ ดังนั้น ถ้าเราจะต่อสู้ทางความคิด ก็น่าจะดึงออกมาจากปัญหาใจกลางที่เราพูดถึงกันคือประเด็นชาติพันธุ์ ศาสนา ประวัติศาสตร์ อันนำมาสู่การต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดน เพื่ออิสรภาพ เพื่อสิทธิต่างๆของคนในพื้นที่ โดยจุดเชื่อมโยงที่จะไปสู่การขยายตัวของการต่อสู้คือประเด็นเรื่องความยุติธรรม ซึ่งเกี่ยวพันกับความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันจากการจัดการของรัฐที่ไม่ถูกต้อง เราต้องสร้างชุดความคิดที่เป็นระบบว่าจะทำอย่างไรที่จะสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นซึ่งเกี่ยวพันกับประเด็นทางด้านชาติพันธุ์ ศาสนา และประวัติศาสตร์อันเป็นประเด็นใจกลาง โดยชุดความคิดนี้ต้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์หรือแผนงานของภาครัฐให้ชัดเจน หากตรงนี้ไม่ชัดเจน ปัญหา ก็จะไม่จบ และเกิดเป็นเงื่อนไขใหม่เรื่อยไป
- ◎ ผมเห็นด้วยกับข้อเสนอที่จะให้ตั้งสำนักคิดของกองทัพ ประกอบไปด้วยฝ่ายความมั่นคงและนักวิชาการ นักคิดร่วมกันทำงาน เนื่องจากการทำงานด้านความคิดนี้เป็นเรื่องใหญ่ ต้องตีประเด็นให้แตก และนำมาจัดระบบความคิดที่ดีขึ้น
- ◎ ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ก็ยังคงให้ความไว้วางใจตำรวจและทหารในพื้นที่ต่ำมาก ซึ่งแม้จะทำการสำรวจหลายครั้ง ผลที่ได้ก็ยังคงต่ำอยู่เช่นเดิม จึงต้องมาทำความเข้าใจกันใหม่ว่าจะทำอย่างไรที่จะเอาชนะใจประชาชนได้ ซึ่งก็จะเกี่ยวข้องกับงานความคิดงานการเมือง คือเป้าหมายสุดท้ายก็ต้องทำให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีกับรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยไม่ระแวง ก็มีเท่านี้ หากแก้ตรงนี้ได้ ก็คงจะแก้ประเด็นอื่นๆที่ตามมาไม่ได้

นายภัทร คำพิทักษ์ – บรรณาธิการหนังสือพิมพ์โพสต์ ทูเดย์

- ◎ ปัญหาภาคใต้เป็นปัญหาที่ทดสอบความเข้มแข็งของรัฐ และผมพบว่ารัฐไทยในยุคใหม่ไม่สามารถเผชิญปัญหาที่สลับซับซ้อน ปัญหาภาคใต้เป็นปัญหาที่ทำลาย และเป็นตัวอย่างที่จะทำให้เราได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ และรับมือกับความผันผวนของระบบและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ผ่านมา 5 ปี เราน่าจะมีการถอดความรู้ไปใช้ประโยชน์ในภาคใต้ให้มากกว่านี้ แต่จริงๆแล้วปัจจุบันจะน้อยลงกว่านี้อีกเนื่องจากศูนย์การเมืองยังอ่อนแอ งานการเมืองจะไม่มีแรงผลักดันให้ เพราะความเข้มแข็งจากรัฐในส่วนกลางยังไม่มี
- ◎ ในส่วนของข้อเสนอ 7 ข้อของนักศึกษา นั้น มีข้อดีที่ทำให้ภาพการขับเคลื่อนในเชิงนโยบายนั้นชัดขึ้น แต่ว่าข้อเสนอที่สังคมไทยและผู้ปฏิบัติในเวลาที่ต้องการจริง ๆ คือ ข้อเสนอที่สามารถนำไปปฏิบัติได้เลย ขณะนี้ฝ่ายการเมืองต้องการ Instant ให้ขงมาเลยว่าจะต้องทำอะไร และที่สำคัญคือต้องให้น้ำหนักแต่ละข้อด้วย ผมคิดว่าจาก 7 ข้อนั้น มี 4 ข้อที่น่าสนใจและสำคัญที่สุดคือ การพูดคุยสันติภาพ (Peace Talks) การสร้างเครือข่ายสันติภาพ การกำหนดยุทธศาสตร์สื่อสารสังคม และการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาการบริหารการปกครอง

- ◎ **Peace Talks** นี่น่าสนใจแต่ต้องมีรายละเอียด ใครจะไปคุย ไม่มีอำนาจเขาไม่คุยด้วยหรือ และถ้าคุย จะไปคุยกับใคร แล้วคนไม่มีอำนาจไปคุยจะเกิดประโยชน์ไหม สิ่งเหล่านี้ รายละเอียดเหล่านี้ จะให้รัฐบาลเป็นคนเสนอคงไม่ได้ จะต้องมีคนช่วย อย่างสถาบันพระปกเกล้าที่น่าจะช่วยให้ในการลงรายละเอียดว่าถ้าจะพูดคุย หน้าตาเค้าโครงจะเป็นแบบนี้ โมเดลจะเป็นแบบนี้ ซึ่งเป็นการกรุยทางให้ฝ่ายการเมืองขยับตัวได้ หากจะมีการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย ฝ่ายการเมืองเขาก็ต้องดูซ้ายดูขวาเหมือนกัน เพราะไม่ได้เป็นอำนาจเดียวที่จะชี้หน้าแต่ผู้เดียวได้อีก แล้วจะต้องมีกระบวนการที่คอยช่วยเหลือหนุนเสริมเขา เช่น Peace Talks นี้ควรจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำแบบไหน
- ◎ การสื่อสารสังคมนั้นเป็นเรื่องใหญ่ สงครามสมัยใหม่ไม่ได้รับกันด้วยปืนอย่างเดียวแล้ว แต่การสื่อสารกลายเป็นปัจจัยสำคัญ ห้าปีผ่านไป ผมคิดว่าเราสามารถนักสื่อสารมวลชนที่เข้าไปปัญหาภาคใต้เข้ามาได้จำนวนหนึ่งเท่านั้น สร้างความระมัดระวังขึ้นมาได้ แต่ก็ยังขาดความรู้และการจัดการที่ดีพอ เช่น กรณีของมัสยิดอัลฟุรกอน มีสื่อไหนลงไปดูในพื้นที่ได้ไหม ไปดูแล้วมีคำอธิบายหรือข้อสังเกตอื่นๆไหม แต่สื่อจะรายงานเฉพาะเหตุการณ์เท่านั้น ไม่มีการเข้าไปในพื้นที่เพื่อเสาะแสวงหาข้อเท็จจริง นอกจากจะต้องจัดกระบวนการสื่อสารระหว่างคนในพื้นที่แล้ว ยังต้องจัดกระบวนการสื่อสารกับคนในสังคมใหญ่ด้วย มีคนไทยที่มองปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นโรคประจำถิ่นไปแล้ว คือจะตายเท่าไรก็ว่ากันไป ไม่ได้สนใจ และกับคนที่สนใจปัญหาเหมือนกับท่านทั้งหลาย ต่อไปภาษาและความเข้าใจอาจจะเป็นคนละชุดเลย หากเป็นเช่นนี้ มิติความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมจะต่างกันมาก จะมีความรู้ ความเข้าใจ และความเห็นที่ต่างกันซึ่งแยกได้เป็นคนในพื้นที่เอง คนนอกพื้นที่ที่สนใจ และคนนอกพื้นที่ที่ไม่สนใจ รวมทั้งคนต่างชาติด้วย ระดับของการสื่อสารตรงนี้จะต้องมีการทบทวนกันใหม่ บางอย่างต้องมีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์และเป้าหมายของการทำงานเลย
- ◎ ข้อเสนอที่น่าสนใจอีกข้อคือการตั้งสำนักคิดของกองทัพ เพื่อจับความคิดและถอดรหัสออกมาเป็นชุดความคิดที่สามารถนำมาเป็นกรอบในการจัดทำแนวทางได้
- ◎ นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้าซึ่งมาจากหลายภาคส่วน น่าจะร่วมกันทำข้อเสนอที่นำไปสู่การปฏิบัติได้เลย ด้วยอาศัยความเป็นกลาง มองจากแว่นที่เป็นนักศึกษา ถอดเครื่องแบบ ถอดยศ และเคลื่อนหลายๆทาง ในลักษณะเวทีแบบนี้ เคลื่อนกับวิชาชีพต่างๆ กับท้องถิ่น ใครทำได้ก็เอาไปทำ ไม่ใช่เฉพาะกับรัฐเท่านั้น

ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา:

- ◎ (แวรอมลี แวปุละ – เครือข่ายชุมชนนครินทร์) ผมขอพูดในหมวดของการเมือง ถ้ามองว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้ แก้ได้ไหม แก้ได้ครับ ถ้ารัฐยอมรับความผิดพลาดสองเรื่องสำคัญ ซึ่งนี่เป็นเสียงพูดจากคนมลายู คือ ยอมรับในความผิดพลาดของระบบการศึกษาและงานพัฒนาทั้งหลาย เป็นปกติครับ เวลาไปถามศอ.บต.ไม่เคยมีใครยอมรับความผิดพลาด แต่ผมขอร้องให้ยอมรับความผิดพลาดบางอย่าง ศอ.บต.ได้ทำงานการเมืองแล้ว แต่ขอให้ประเมินและแก้ไขด้วยคนมลายูมุสลิมปัตตานีต้องการคำตอบอยู่สองประการ ซึ่งเป็นทั้งเหตุ ปัจจัย และเงื่อนไข

ถ้ารัฐไทยสามารถตอบคำถามสองเรื่องนี้ได้ คนจังหวัดชายแดนภาคใต้เขาจะเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ในประเทศไทย ข้อที่ 1 เขาจะดำรงความเป็นศาสนาของเขาได้อย่างไรในบริบทประเทศไทย และข้อที่ 2 ชาตินักรวมหลายจะอยู่กับชาติพันธุ์อื่น ๆ ในบริบทประเทศไทยได้อย่างไร ซึ่งเมื่อเข้าท่านหมอบระเวศพุดชัต คนไทยอีกกว่า 70 จังหวัดเองไม่เข้าใจเรื่องนี้ ซึ่งต้องทำงานในส่วนของคนไทยทั่วไป และให้คำตอบกับคนสามจังหวัดให้ได้ในเรื่องนี้ สองข้อนี้ถ้ารัฐบาลตอบชัต นั่นคือรัฐบาลชัตในเรื่องของการเมืองนำการทหาร ที่พุดอยู่ทั้งวันว่าการเมืองนำการทหารนั้น ต้องมาดูรายละเอียดในสองข้อนี้ ในส่วนของชาตินักรวมนั้น ภาษาเป็นไฮไลต์สำคัญ พุดกันมานาน บอกว่าดี ๆ แต่สุดท้ายก็ไม่เกิดการปฏิบัติ โดยการแก้ปัญหาภาคใต้ให้ไปหับหนึ่งที่บ้าน ในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประมาณ 3,000 หมู่บ้าน ให้ลงไปที่บ้าน ไม่เช่นนั้นเงินพันล้านหมื่นล้านจะไปไม่ถึง เพราะจะถึงที่นั่นการเมืองข้างบน บาบอหรือโตะครุใหญ่ ๆ เท่านั้น ฉะนั้น อยากให้ท่านเข้าใจศาสนา ชาตินักรวม และกระบวนการซึ่งเป็นศิลปะในการแก้ไขปัญหาของประเทศไทยด้วย

๑ (ปรีชา ฐานะพันธ์ – ข้าราชการบำนาญ) ในฐานะที่ทำงานด้านนี้มานานพอสมควร ผมไม่ค่อยเห็นด้วยกับคำว่าเมืองต้องนำการทหาร เพราะทำให้ทหารบางท่านรู้สึกแสบใจ อยู่ว่าจะให้การเมืองนำการทหารหรือ อยากจะขอเสนอให้ใช้คำว่าใช้การเมืองนำในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ต้องนำการทหาร เพราะทหารเขาทำหน้าที่ของเขาอยู่แล้ว อดีตผอ.ศอ.บต.ท่านวิโรจน์ ราชรักษ์ ท่านใช้คำว่าเศรษฐกิจนำ การเมืองตาม ทหารให้การสนับสนุน เพราะท่านเห็นแล้วว่าคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะปัตตานีเป็นคนยากจนที่สุด ฉะนั้นถ้าปากท้องอิ่มแล้ว ว่างใจก็แก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ควรจะแยกชัดเจน การเมืองก็ทำเรื่องพัฒนา สังคมจิตวิทยาไป ส่วนทหารก็ทำเรื่องความมั่นคงเต็มที่ ไม่ใช่ให้ทหารแต่งเครื่องแบบไปยืนกรีดยาง ตำนาน เกี่ยวข้าว ซึ่งดูแล้วผิดฝาผิดตัว

๒ ต้องดูด้วยความยุติธรรมจะเกิดจากอะไร มีรากมาจากอะไร ต้องหาให้เจอ มิฉะนั้นจะแก้ไม่ได้

๓ (นาวาเอกประจักษ์ ว่างานนท์ – ชมรมสี่เขียว) การแก้ปัญหาควรจะต้องใช้ชุมชนหรือศาสนา นำ การเมืองหนุน การทหารเสริม เสริมเพื่อให้ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การแก้ปัญหาต้องรอบคอบ รอบด้าน และชัดเจน รายงานที่ท่านนำเสนอ นั้นนับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง ส่วนที่ไม่สำเร็จนั้นเป็นเรื่องของผู้ปฏิบัติ สิ่งสำคัญที่สุดคือความยุติธรรม ใครที่เป็นคนสังยิงกรือเซะ หรือตากใบ ณ วันนี้ได้มีการลงโทษแล้วหรือยัง ถ้าได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ควรแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย เขาจึงจะรับได้

๔ (ทัศนีย์ เจ๊ะตุ – ผู้ใหญ่บ้านจากอ.เจาะไอร้อง) พี่น้องภาคใต้ตอนนี้เปรียบเสมือนด้ายก้อนหนึ่งที่ยุ่งเหยิง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายคือคนที่จะมาทำให้ด้ายก้อนนั้นใช้ได้ แต่แต่ละคนก็ไปพยายามดึงด้ายในเวลาเดียวกัน ก็ยิ่งทำให้ด้ายยิ่งรัดมากขึ้น ไม่ได้แก้ออกเลย ทุกฝ่ายที่เข้าไปในพื้นที่จะมีแหล่งข่าวของตัวเองเพื่อนำไปแก้ปัญหา แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือแหล่งข่าวส่วนมากเป็นพวกขายข่าว ซึ่งบางครั้งก็ไม่ใช่ข่าวที่เป็นจริง ทำให้เราเสียเวลาและแก้ปัญหาไม่ถูกจุด อยากจะฝากให้พยายามเช็คข้อมูลแหล่งข่าวด้วย ส่วนมากแหล่งข่าวเป็นเด็กติดยาเสพติดเสียมาก อยากให้กรองตรงนี้ แหล่งข่าวอีกส่วนก็คือคนที่ผ่านโรงเรียนการเมืองมา เป็นคนที่ติดพรก.

เป็นแนวร่วม พอออกจากโรงเรียนมาก็สมัครเป็นแหล่งข่าวเพราะเขารู้ว่าตัวเองจะปลอดภัย ที่มีแต่ข่าวว่ามีผู้ก่อการตรงนั้นตรงนี้ แต่จับไม่ได้สักที ก็เพราะคนที่ให้ข่าวกับคนที่ประสานงานกับผู้ก่อการคือคนเดียวกัน ตอนนี้นำทหารเต็มพื้นที่ไปหมด มีล้อมรอบหมู่บ้านทั้งนอกและในเครื่องแบบ เวลาออกจากบ้านไปก็จะเห็นแต่รถเกราะและเจ้าหน้าที่ทหาร แต่ทำไมเวลาเกิดเหตุการณ์ขึ้นมา เจ้าหน้าที่จึงไม่รู้ไม่ทัน ตรงนี้ไปเข้าทางผู้ก่อการมาก เพราะเขามียุทธศาสตร์ในการปฏิบัติการที่ดีกว่าเรา พอเขาทำเสร็จ ก็สามารถไปหลบในบ้านไหนก็ได้ที่เขาอยากจะไปเพราะเป็นคนในหมู่บ้านนั้น ภาพที่คนมองข้างนอกก็กลายเป็นว่าเจ้าหน้าที่อยู่ล้อมหมู่บ้านหมดแต่ทำไมถึงไม่รู้

- ◎ (ชลิดา ทาเจริญศักดิ์ – มุลนิธิศักยภาพชุมชน) ประเด็นที่เป็นห่วงคือ Peace Talks ซึ่งพูดกันมาก จริง ๆ มี 2 ระดับคือ Peace Dialogue คือสานเสวนาเพื่อที่จะทำให้เกิดความเข้าใจกันในกลุ่มต่าง ๆ แต่คำว่า Peace Talks นี้หมายถึงการเจรจาเพื่อที่จะให้ได้ข้อสรุปสำหรับการยุติความขัดแย้ง ตรงนี้น่าจะชัด ในส่วนของศอ.บต.ที่อภิปรายไปนั้น ศอ.บต.ลงรายละเอียดเกินไป น่าจะกล่าวถึงวิสัยทัศน์ให้เราเห็นภาพ และจริง ๆ แล้วงบประมาณที่ลงไปหมู่บ้านสองแสนกว่าบาท มีอะไรบ้างสามารถถักร้อยกันอย่างไรที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพให้เกิดขึ้น
- ◎ (ว่าที่พ.ต.ชัชวาลย์ ผลดีนานา – ส่วนการปกครองท้องถิ่น) ขออนุญาตพูดแทนเพื่อนผมที่ตายไปที่อยู่ภาคใต้ ซึ่งทำงานอยู่ในส่วนของการปกครองท้องถิ่น ในประเทศจีนก็มีปัญหา เช่น จีนเกียงก็มีปัญหาการแบ่งแยกดินแดน หรือกรณีสหรัฐที่รัฐหลุยส์เซียนา ก็มีชุมชนสเปนที่อยากแยกดินแดนเหมือนกัน เราต้องไปศึกษากรณีต่างๆ เหล่านี้เพื่อนำมาปรับใช้กับของเรา อย่างที่เพื่อนผมซึ่งเป็นปลัดท้องถิ่นบอกคือการจะแก้ปัญหาเราต้องรู้เขารู้เราก่อน รู้สภาพปัญหาให้ได้ว่ามีประเด็นหลักอะไรบ้าง ผมเห็นใจทหารตำรวจปกครองที่ทำงานกันเหนื่อยมาก หากเราทำสิ่งที่ดีที่ถูกต้อง เราต้องประคองข่าวให้รู้ แต่เวลาออกข่าวที่ไร มักจะออกข่าวที่ไม่ดี ประเด็นที่สอง เห็นด้วยกับอ.ชัยวัฒน์ว่าต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ก่อนกราบเรียนนายทศกษิทธิ์เลยครับ อะไรเร่งด่วนที่จะต้องทำ ก็ทำก่อน สำหรับผม สิ่งแรกที่ต้องเร่งทำก่อนคือความเข้าใจของคนในพื้นที่ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็ตาม เราก็คนไทยเหมือนกัน สองคือเราต้องเข้าใจบริบทเรื่องวัฒนธรรม ถ้าท่านแก้เรื่องศาสนาและวัฒนธรรมได้ ผมว่าปัญหาภาคใต้จบ
- ◎ (สมพงษ์ ปานเกล้า – ประธานสมาพันธ์ครูจังหวัดชายแดนภาคใต้) ที่ผ่านมามีการจัดเวทีพูดคุยเรื่องภาคใต้กันมาก หลายเวที แต่ถึงกระนั้น สังคมไทยก็ยังมีองค์ความรู้ในเรื่องของปัญหาภาคใต้ไม่มากนัก พี่น้องเพื่อนครูในจังหวัดภาคใต้มีความรู้สึกที่เราอยู่ท่ามกลางความรุนแรงและตกอยู่ในฐานะตัวประกันของผู้ก่อการร่วมกับพี่น้องประชาชนและข้าราชการทุกสาขาอาชีพ เมื่อผู้ก่อการเห็นว่าวันนี้ไม่น่าพอใจ วันนี้ราชการไม่ตอบสนอง วันนี้จะยิงตัวประกันก็คนๆ ก็ทำได้เป็นระยะ เพื่อนครูของผมร้อยกว่าศพต้องสังเวชชีวิตไป ปัญหาไขว่ดวงคือการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดน ส่วนไขว่ดวงก็คือปัญหาอื่น ๆ ที่มารวมภายหลัง นี่เป็นโจทย์สำคัญ ในความหมายของการเมืองกับการทหารนั้น ที่จริงการทหารก็เป็นกลไกของการเมืองอยู่

แล้ว การเมืองต้องนำอยู่ดี แต่ผมตั้งข้อสังเกตว่าในภาวะปัจจุบัน บ้านเมืองเราการเมืองเป็นภาพ
ลบ สังคมก็ไม่ค่อยเชื่อมั่นเท่าไร ตั้งแต่ปี 2475 มา อายุรัฐบาลโดยเฉลี่ยคือ 1.5 ปีต่อคณะ ซึ่ง
เป็นจุดอ่อนของการแก้ปัญหาโดยเฉพาะปัญหาที่มีความรุนแรงสลบซับซ้อนในภาคใต้ ส่งผลต่อ
ความต่อเนื่องของนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ การแก้ปัญหาไม่หนึ่ง เมื่อไม่หนึ่งก็กระทบ
ต่อหน่วยงานรัฐในระดับปฏิบัติ การใช้การเมืองต้องวิเคราะห์ให้ดีว่าจะใช้อย่างไร ในสถานการณ์
ใด และพื้นที่ไหน เรื่องความโปร่งใสของการใช้งบประมาณก็เป็นปัญหาที่ชาวบ้านพูดถึง
ตลอดเวลา สุดท้ายผมเห็นด้วยกับเวทีนี้ที่พูดถึงเรื่องการเจรจา ผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง
แต่ขณะนี้ต้องเป็นการเจรจาเพื่อยุติความรุนแรงเสียก่อน ไม่ใช่เพื่อแก้ปัญหาภาคใต้
ทั้งหมด อีกทั้ง พื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากน่าจะมีการใช้กฎหมายอิสลาม
เรื่องครอบครัวและมรดกแล้ว ยังควรที่จะนำบทลงโทษของกฎหมายอิสลามที่เคร่งครัด
มาใช้ด้วย

ปาฐกถาปิดการสัมมนา

“การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน”

โดย ฯพณฯ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี

เรียนท่านเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “การเสริมสร้างสังคมสันติสุข” (4ส) รุ่นที่ 1 และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ก่อนอื่นขอแสดงความชื่นชมที่สถาบันพระปกเกล้าได้จัดหลักสูตรให้ภาคส่วนต่างๆ ได้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการสร้างสันติสุขขึ้นในสังคม และในวันนี้ การจัดการสัมมนาเรื่อง “การเมืองต้องนำการทหาร: ทิศทางการแก้ปัญหาภาคใต้สู่ความยั่งยืน” ก็จะเป็นอีกเวทีหนึ่งซึ่งเปิดโอกาสให้หลายฝ่ายได้มาแสดงความคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาต่อไป ซึ่งตลอดทั้งวัน ผมก็ได้รับทราบว่ามีการนำเสนอมุมมองจากผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อทั้งรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับนโยบายหรือระดับปฏิบัติ

ก่อนที่จะพูดถึงปัญหาภาคใต้เป็นการเฉพาะ ผมมีข้อสังเกตเล็กๆน้อยๆข้อหนึ่งคือ ย้อนหลังไปประมาณไม่นานจะเกินสิบปี ประเด็นปัญหาในเรื่องของการสร้างสังคมที่มีความสันติสุข เรื่องของความขัดแย้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่ใช้ความรุนแรง ดูจะไม่ใช่ว่าปัญหาที่เป็นข้อห่วงใยของสังคมไทยโดยทั่วไปสมัยหนึ่ง พูดกันว่าความรุนแรงที่เป็นปัญหามากที่สุดในสังคมไทย คือปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งไม่ได้ปรากฏในสาธารณะ ทำให้นานาชาติได้รับรู้หรือรู้จักสังคมไทยในฐานะที่เป็นสังคมที่มีสันติสุข และสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา หรือความคิดเห็นต่างๆ แต่ต้องยอมรับว่ามาถึงวันนี้ การที่ไม่เพียงเฉพาะสถาบันพระปกเกล้า แต่สถาบันการศึกษาหลายแห่งก็ให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับเรื่องของการสร้างกระบวนการที่จะยุติความรุนแรง สามารถจัดข้อขัดแย้งต่างๆโดยหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความรุนแรง ก็เป็นตัวสะท้อนว่าการจัดระบบทั้งในเรื่องของความคิดและการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและภาคประชาชน มีปัญหาที่เราจะต้องเร่งระดมแก้ไข ไม่สามารถปล่อยให้เป็นเรื่องลูกกลมใหญ่โตไปกว่านี้ได้

เบื้องต้นตรงนี้ ผมอยากจะตั้งข้อสังเกตคร่าวๆว่าไม่เพียงเฉพาะปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น แต่ปัญหาในเรื่องการทำอะไรให้สังคมไทยย้อนกลับไปสู่ยุคที่เราอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขนั้น ต้องทำให้กลับคืนมา ซึ่งก็เป็นตัวบ่งบอกอย่างหนึ่งว่าการแก้ปัญหาในลักษณะนี้ เช่น ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ได้แก้ได้ในเฉพาะพื้นที่ แต่ต้องแก้กับความเข้าใจและทัศนคติของสังคมที่จะมีต่อเรื่องความหลากหลาย ต่อความเห็นหรือความต้องการที่ไม่ตรงกัน ไม่ว่าจะในกลุ่ม สังคม องค์กร พื้นที่ จังหวัด หรือในระดับใดก็ตาม อันนี้เป็นหัวใจสำคัญ และผมก็เชื่อว่าสถาบันพระปกเกล้า หลักสูตรนี้หรือหน่วยงานอื่นๆซึ่งทำงานเรื่องนี้ก็ดี คงจะต้องเร่งรัดในการกระตุ้นให้ภาพรวมของสังคมไทยสามารถที่จะมีความเข้าใจที่ดีต่อแนวทางของการแก้ไขปัญหาต่างๆตรงนี้ได้

ผมจะเริ่มต้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของภาคใต้ ปัญหานี้เป็นปัญหาที่ทุกท่านทราบดีว่ามีรากฐานมาจากประวัติศาสตร์ หรือปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม และปัจจัยอื่นมายาวนานพอสมควร อย่าไปมองว่าเป็นปัญหาที่เพิ่งเกิดขึ้น หรือมีคำตอบหรือแนวทางการแก้ปัญหาที่สำเร็จรูป ซึ่งเมื่อประกาศใช้หรือปฏิบัติแล้วจะยุติลงได้ในระยะเวลาสั้นๆ ผมได้บอกแล้ว ไม่ใช่ตอนที่เพิ่งเข้ามารับผิดชอบเท่านั้น ก่อนที่จะเข้ามารับผิดชอบด้วยก็เช่นเดียวกัน ว่าสถานการณ์ได้ลุกลามไปไกลเกินกว่าที่เราจะคาดหวังว่าสามเดือน หกเดือน หรือหนึ่งปีแล้วปัญหาจะจบ ผมเองไม่ค่อยอยากที่จะไปย้อนประวัติศาสตร์ หรือพาดพิง เพราะจะเป็นประเด็นทางการเมือง แต่ก็ต้องพูดว่าช่วงปี 2545 เป็นต้นมา เมื่อมีการปรับเปลี่ยนนโยบายแนวคิดที่ลงไปจากระดับผู้นำ ซึ่งผมเชื่อว่าไม่ได้มีเจตนาที่จะให้ปัญหาลุกลามบานปลาย แต่มันเป็นความผิดพลาดที่นำไปสู่สถานการณ์ที่เลวร้ายลง มีส่วนซ้ำเติมให้ปัญหาบานปลายมากขึ้น

เมื่อสักครู่มีข้อเปรียบเทียบซึ่งดีมากในเรื่องของก้อนด้าย คือของในสังคม แม้กระทั่งทางวิทยาศาสตร์ การที่ทำจากความเป็นระเบียบเป็นความไร้ระเบียบนั้นง่ายมาก แต่กระบวนการย้อนกลับนั้นยากเย็นแสนเข็ญ เหมือนท่านทำของตกกระจายไปทั่ว จะรวมกลับมาให้เหมือนเดิม มันไม่ได้ใช้เวลากำลังความคิด สติปัญญา หรือพลังงานเท่ากัน เพราะมันเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการสร้างระเบียบ สร้างความสมดุล ซึ่งในเรื่องของสันติภาพสันติสุข ความสมดุลที่ว่าคือความยอมรับ ความไว้วางใจ เชื่อใจ และการมีความรู้สึกถึงความเป็นธรรมที่เกิดขึ้น ตรงนี้เราต้องประคับประคองซึ่งกันและกัน ดังที่เราจะเห็นเป็นบางช่วง คือเราจะบอกว่ามีช่วงไหนใหม่ที่เหตุการณ์สงบเลย ไม่มีครับ แต่ตรงไหนที่ประคับประคองในเรื่องของกระบวนการตรงนี้ให้มีความสมดุลตามสมควร เหตุการณ์ก็เกิดขึ้นน้อย ความรู้สึกของคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการก็ถือเป็นคนกลุ่มน้อย และถือว่าไม่ใช่สิ่งที่สังคมหรือคนส่วนใหญ่จะต้องไปยอมรับ ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับด้วยความสมัครใจ หรือยอมรับด้วยความจำใจก็ตาม แต่ว่าพอความสมดุลตรงนั้นเสียไป มันไม่สามารถที่จะเรียกกลับมาได้ในระยะเวลาที่เทียบเคียงกัน เหมือนท่านคบกับเพื่อน อาจจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย แต่ก็คบกันอยู่ด้วยกันได้ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ก็เป็นเพื่อนที่ดีกันได้ แต่วันดีคืนดี เกิดเหตุอะไรก็ตาม มีเรื่องผิดใจกันขึ้นมา ทำให้ไม่สามารถไว้วางใจกัน มันก็มีปัญหา ถามว่าพอมีปัญหาแล้วบอกไม่เป็นไร กลับมาไว้วางใจกันเหมือนเดิม มันคงไม่สามารถทำได้ในระยะสั้น มันอาจจะยากกว่าการสร้าง ความไว้วางใจรอบแรก เพราะมันมีการละเมิดความรู้สึกที่ไว้วางใจกัน

ตรงนี้ผมอยากให้สังคมเข้าใจในการเดินทางแก้ปัญหาตรงนี้ ผมจึงย้ำว่าการแก้ปัญหาต้องมีความอดทน ต้องมีความมั่นใจในแนวทาง ถ้าเราเชื่อเรื่องของความยุติธรรม เรื่องของโอกาส โดยอาศัยกลไกทางการเมือง นำเจตนาธรรมนี้ไปให้หน่วยงานต่างๆปฏิบัติ เราต้องยอมอดทนและต้องใช้เวลามาก และเราต้องนึกว่าฝ่ายที่ไม่ต้องการให้เป็นอย่างนี้ เขาก็จะต้องตอบโต้อย่างรุนแรง ไม่ให้เราแนวแน่ในแนวทางนี้ เพราะฉะนั้น ผมจึงบอกว่าการแก้ปัญหาแม้จากวันนี้เป็นต้นไป สมมติสิ่งที่เราเห็นร่วมกันว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง ถูกนำไปปฏิบัติ ก็เชื่อว่าการแก้ปัญหาจะมีความราบรื่น และในบางช่วงอาจจะเหมือนกับสถานการณ์เลวร้ายลงด้วยซ้ำ เพราะมันจะต้องเป็นแนวคิดที่ถูกทำลาย ดังนั้นตรงนี้จึงเป็น

จุดสำคัญที่เราจะเห็นความสำเร็จในการแก้ปัญหาได้ เราต้องสร้างเจตนาธรรมณ์และวิสัยทัศน์ร่วมให้ชัดเจนเสียก่อน

ผมยืนยันครับว่ารัฐบาลในวันนี้มีความชัดเจนว่าต้องการที่จะแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไร ประการแรกคือสิ่งที่เราต้องการจะเห็นปลายทาง คือการที่พื้นที่สามจังหวัดหรือสี่อำเภอ จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ภายใต้การปกครอง ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่เป็นการปกครองที่พี่น้องประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องวิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมนั้น ได้รับการดูแลที่จะทำให้เขาไม่ต้องสูญเสียอัตลักษณ์และความรู้สึกว่ามีถูกบีบบังคับให้ต้องเข้ามาอยู่ในสังคมที่มันฝืนหรือไม่ตรงกับความต้องการของเขา อันนี้คือเจตนาธรรมณ์ที่ผมอยากจะเรียนให้ทราบอย่างชัดเจน

ที่สำคัญคือการเดินไปสู่จุดนั้น จะต้องเป็นการเดินไปบนการทุ่มเทของกระบวนการการพัฒนาและการคุ้มครองดูแลความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของประเทศอย่างสมดุล ฉะนั้นสิ่งแรกที่ต้องพูดคือการเมืองนำการทหารไม่ได้หมายความว่าบทบาทของกองกำลังหรือบุคลากรฝ่ายความมั่นคงไม่มีเลย ไม่ใช่ครับ ผมอยากจะบอกว่าสถานการณ์ปัจจุบัน การพึ่งพาฝ่ายความมั่นคงที่จะต้องเดินควบคู่กันไปในการที่จะทำให้นโยบายซึ่งการเมืองเป็นฝ่ายนำเกิดขึ้นได้จริง ยังมีความจำเป็นครับแน่นอน ปลายทาง ถ้าเรายังจะต้องมีกำลังที่ดูแลเรื่องนี้ 60,000 กว่าคน ใช้เงินงบประมาณที่ต้องดูแลบุคลากร ไม่ใช่งบประมาณพัฒนาครับ มากมายมหาศาล นั่นไม่มีทางถือเป็นความสำเร็จได้ ผมส่งสัญญาณชัดว่าสุดท้ายความสำเร็จจะวัดที่ว่าเราสามารถเริ่มถอยกำลังมาได้เมื่อไหร่ งบประมาณทางด้านนี้ลดลงเมื่อไหร่ นั่นจะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างแท้จริง แต่ถ้าบอกว่าเหตุการณ์ความรุนแรงไม่เพิ่มขึ้นแล้ว หรือลดลงเล็กน้อย แต่ทุกปีกลับใส่คนเพิ่มเข้าไปหลักพันหลักหมื่น งบประมาณตรงนี้มากมาย ผมว่านั่นไม่ใช่ความสำเร็จ และไม่มีทางยั่งยืน แต่ด้วยความจำเป็นของกองกำลังที่มีอยู่ในขณะนี้ คือต้องสร้างความมั่นใจ สร้างความปลอดภัยให้พี่น้องประชาชนผู้บริสุทธิ์ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าส่วนหนึ่งส่งเสียงชัดเจนว่าต้องการ ส่วนอีกส่วนหนึ่งซึ่งมีความรู้สึกจากปัญหาในอดีต เวลาที่เกิดการปฏิบัติใดๆของเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่อยู่ในกรอบของกฎหมาย ก็มีการต่อต้าน ผมถึงได้ย้ำว่าเรื่องกองกำลังก็ดี กฎหมายพิเศษก็ดี ขณะนี้ ได้ให้ทุกฝ่ายตระหนักว่าเป็นเรื่องของการรักษาความปลอดภัย ดูแลความมั่นคง และยังมีความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติภารกิจอย่างเหมือนกับในช่วงสองสัปดาห์ที่ผ่านมา ยังคงต้องมีปฏิบัติการเมื่อมีข้อมูลที่ชัดเจนว่ากำลังมีการสะสมอาวุธ วัตถุระเบิด มีบุคคลซึ่งมีหมายจับชัดเจนที่จะต้องดำเนินการ

ขณะนี้ กองทัพ ตำรวจ ข้าราชการฝ่ายปกครองทราบดีว่า การอยู่ตรงนั้นและการใช้กฎหมายพิเศษเป็นดาบสองคม ถ้ามีใครก็ตามไม่อยู่ในกรอบ ไม่อยู่ในนโยบายซึ่งได้ให้ไปชัดเจนว่าต้องไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ต้องไม่มีการละเมิดกฎหมาย ต้องไม่มีการทำให้เกิดความรู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเองอยู่เหนือกฎหมาย เพราะฉะนั้น เหตุที่มีสยิดไปบาแยจะเป็นบททดสอบสำคัญ และเราจะพิสูจน์ว่าเรื่องนี้จะ เป็นเรื่องเราบังคับใช้กฎหมายอย่างตรงไปตรงมา ใครเป็นผู้ก่อเหตุต้องมีการดำเนินการให้เห็นชัดว่า รัฐบาลไม่ได้เลือกปฏิบัติ และจะนำคนมาลงโทษ แม้ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ แต่ว่าข้อมูลที่ผมมีอยู่ไม่ใช่เรื่อง

ของเจ้าหน้าที่ แต่เป็นคนกลุ่มใดก็ว่าไปตามข้อเท็จจริง หากมันเป็นก็ต้องลงโทษ เพราะไม่ใช่นโยบายรัฐบาลที่จะให้เจ้าหน้าที่หรือใครก็ตามไปก่อเหตุในลักษณะนี้ จะโทษแค้น จะอะไรก็ตาม ไม่มีสิทธิที่จะไปทำเช่นนั้น และการกระทำเช่นนั้น เกิดขึ้นแต่ละครั้งก็ส่งผลกระทบต่อขวัญของประชาชนทุกกลุ่ม ไม่ใช่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพราะฉะนั้นตรงนี้ขอให้ชัดเจนว่าการที่มีการพูดว่าการเมืองนำการทหารจริงหรือไม่ ถ้าจริงทำไมยังมีกองกำลังอยู่ ทำไมยังมีปฏิบัติการอยู่ ต้องบอกว่าไม่ได้ขัดกันครับ เพียงแต่ว่าหลักปฏิบัติแนวทางในการปฏิบัตินั้นชัดเจน มีมติดกรม. มีแนวทางของกอ.รมน. ซึ่งได้ส่งลงไปชัดเจนว่า**แนวปฏิบัติคือต้องไม่มีการละเมิดกฎหมายหรือละเมิดสิทธิ** และทุกเรื่องที่มีการละเมิดหรือมีการร้องเรียนขึ้นมา เราเอาใจใส่จริงจัง ร้องมาทุกเรื่อง ส่งมาถึงผม ผมก็ให้มีการติดตามทุกครั้ง เพื่อที่จะได้เกิดความมั่นใจว่าทิศทางในส่วนนี้ชัด

ถามว่าขั้นต่อไปจะทำอย่างไร **ขั้นต่อไปเราต้องเดินหน้าในเรื่องของการพัฒนาและการอำนวยความสะดวก** และในเรื่องของการรับรู้ รับทราบ เข้าใจ เข้าถึงพี่น้องประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ผมทราบดีว่าเวลาเราพูดถึงการพัฒนา ความสนใจก็ไปอยู่ที่งบประมาณ และก็มีคนพูดทำนองว่ารัฐบาลปัจจุบันคิดหรือว่าจะเอางบประมาณแก้ปัญหานี้ได้ ผมก็บอกเลยครับว่า**ผมไม่เคยคิดว่างบประมาณแก้ปัญหานี้ได้ แต่ผมคิดว่าการพัฒนาช่วยแก้ปัญหานี้ได้** แต่การจะพัฒนาต้องใช้งบประมาณ ถ้าพูดการพัฒนาแล้วไม่มีงบประมาณก็ไม่ต้องพูด เป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าใช้งบประมาณและไม่พัฒนาก็ป่วยการ ซึ่งเราต้องเก็บเกี่ยวบทเรียนเหมือนกันว่าทำไมหลายปีที่ผ่านมาที่ผ่านมารัฐบาลทุ่มงบประมาณเป็นหมื่นล้านแสนล้าน แต่ชีวิตความเป็นอยู่ไม่ดีขึ้น นั่นแปลว่าใช้งบประมาณไปไม่ถูก ทั้งนี้ เราเริ่มต้นจากการมีคณะรัฐมนตรีที่รับผิดชอบปัญหาการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีการตั้งเป้าหมายและกรอบการพัฒนาโดยมีสภาพัฒน์ฯเป็นผู้นำ

เป้าหมายคือการยกระดับรายได้ของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ตามกระบวนการพัฒนาและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและชุมชน ไม่ใช่บอกว่าจัดให้ทุกคนรวยขึ้นมา ไปบอกให้ทำสิ่งนั้นทำสิ่งนี้ ไม่ใช่ แต่ใช้โครงการขนาดเล็กเข้าไปดำเนินการตามชุมชนต่างๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงก็เข้าไปด้วย เพราะมีฉะนั้น หลายพื้นที่เข้าไปไม่ได้ อันนี้คงต้องพูดตรงไปตรงมา เรามีเป้าหมายชัดเจนในเรื่องของการยกระดับรายได้และการสร้างงาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือต้องสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคน นั่นหมายถึงเรื่องของการศึกษาและเยาวชนเป็นการเฉพาะด้วย

ผมขอยกตัวอย่างเรื่องการใช้อุตสาหกรรมฮาลาล ต้องยอมรับว่าในอดีต พอพูดเรื่องขึ้นมา คนก็พูดถึงเรื่องนิคมอุตสาหกรรม บางคนคิดไปไกลว่าเราจะแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นศูนย์กลางเป็นต้น แต่วันนี้ผมบอกกับคนทำงานว่าเราต้องเปลี่ยนทัศนคติ **ฮาลาลที่ประชาชนจะสัมผัสได้ขณะนี้ไม่ใช่นิคมอุตสาหกรรม** แต่วัตถุประสงค์ที่ป้อนเข้าอุตสาหกรรมฮาลาลคือภาคเกษตร ไปทำตรงนั้นซะ แล้วถ้าวันนี้เรายังไม่พร้อมแปรรูป หรือทำทุกอย่างครบวงจรในพื้นที่ตรงนั้น เราก็ไปร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ไม่มีปัญหาอะไร อย่าไปมองว่าเป็นเรื่องการชวชชิงกับเขา และความจริงถ้าเราร่วมมือกับเขา เขาก็ต้องยิ่งมาช่วยเราแก้ปัญหาให้เกิดความสงบในพื้นที่ตรงนี้มากขึ้น นี่เป็นตัวอย่างที่ผมยกให้เห็นครับว่า

เวลาพูดเรื่องเดียวกัน การพัฒนา งบประมาณ ฮาลาล แต่กลับแตกต่างกันลิบลับว่าเรามีวิธีคิดในเรื่องดังกล่าวอย่างไร

ผมตั้งใจเต็มที่ว่าจะเปลี่ยนวิธีการทำงานได้ และต้องขอความเป็นธรรมครับว่าบางทีบอกรัฐบาล ประกาศใช้เงินเท่านั้นเท่านั้น แต่ไม่เห็นมีอะไรดีขึ้น เงินนั้นเพิ่งอนุมัติไปเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว เพิ่งเริ่มต้นรับตัวเงินที่จะไปทำก่อนแรกคือที่วุฒิสภาเพิ่งผ่านพรก.ให้วันจันทร์ที่แล้วนี้เอง รัฐบาลก็ต้องไปดำเนินการ ออกพันธบัตรต่างๆตามมา ซึ่งจะเริ่มต้นได้ก็เดือนสิงหาคมเป็นต้นไป แน่หนอน อาจจะมีส่วนหนึ่งที่ปรับมาจากงบประมาณที่มีอยู่แล้ว แต่ตรงนั้นก็ยังทำตามแผนได้ไม่เต็มที่ ตรงนี้ เรามีแผนสามปีข้างหน้า เรามีเป้าหมายชัดเจน นี่คือการบูรณาการการพัฒนา พร้อม ๆ กันไปก็พยายามที่จะคลี่คลายปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาที่มีการหยิบยกขึ้นมาพอสมควร เช่น กรณีการศึกษา เร็ว ๆ นี้ มีองค์กรเอกชนไปออกรายงานเรื่องของการมีสถานศึกษาเป็นที่บ่มเพาะผู้ก่อความไม่สงบต่างๆ หลักของเราคือขณะนี้รัฐบาลจะช่วยดูแลให้สถาบันการศึกษาทุกประเภท ตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น ให้ได้รับการศึกษาเรียนรู้ในเรื่องของหลักธรรมคำสอนตามความเชื่อ ตามศาสนาของเขา พร้อม ๆ กับการสร้างโอกาสให้คนเหล่านี้มีทักษะในการทำงานอย่างชัดเจน เรื่องที่ดำเนินการไปแล้วคือการรื้อฟื้นให้มีสำนักงานการศึกษาเอกชน (สช.) ขึ้นเฉพาะในพื้นที่นี้ คือเมื่อก่อนมีสช. แต่ถูกยุบไปตามแผนที่มีการปฏิรูปการศึกษาตอนนั้น สำนักงานการศึกษาเอกชนก็หายไป โดยไปอยู่กับหน่วยงานส่วนกลาง แต่ตอนนี้มีสช.เฉพาะในพื้นที่แล้ว เพื่อผลักดันและสนับสนุนทั้งในเรื่องของงบประมาณและบุคลากร ซึ่งจะมาโยงกับโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนรัฐ นี่ก็เป็นตัวอย่างที่เรากำลังเดินหน้าทำอยู่ ซึ่งเป็นจุดที่สะท้อนว่าไม่ใช่เรื่องของเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ในเรื่องของการศึกษา สังคม วัฒนธรรม ก็จะต้องมีการดำเนินการพร้อม ๆ กันไปด้วย ซึ่งรัฐบาลตระหนักดี

อย่างไรก็ตาม ก็มีการตั้งข้อสังเกตว่าโครงสร้างที่เป็นอยู่ด้วย มีกอ.รมน. มีศอ.บต. ซึ่งปัจจุบันโครงสร้างดังกล่าวก็มาบรรจบกันที่ตัวผมนี้ในฐานะนายกรัฐมนตรีหรือผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน จริง ๆ แล้วเราก็ยังต้องการบูรณาการตรงนี้ในลักษณะที่ถาวรและเป็นหน่วยงานที่มีกฎหมายรองรับ และให้ฝ่ายการเมืองขึ้นมารับผิดชอบ เพราะงานสองฝ่ายนี้ต้องเชื่อมโยงกัน และขณะนี้ผู้อำนวยการของศอ.บต. ก็คือข้าราชการระดับรองปลัดกระทรวงเท่านั้น ก็มีปัญหาคับ เห็นใจทุกคนที่ทำงาน เห็นใจตัวท่านผู้อำนวยการด้วย ผมก็เข้าใจ การที่ท่านจะบังคับบัญชาหน่วยงานจากกระทรวงอื่น ๆ มันมีความยากลำบากอยู่ ที่นี้กฎหมายนี้ก็จะเป็นกฎหมายที่เราจะพยายามผลักดันเข้าไปในการพิจารณาของรัฐสภา ในสมัยประชุมนิติบัญญัติ ต้องเรียนว่าเหตุผลที่ช่วงแรกยังไม่ได้เร่งตรงนี้ เพราะหนึ่ง ต้องยอมรับว่าสภาวะการเมืองในสภาช่วงสมัยประชุมที่แล้วตอนมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็ยังไม่นิ่งนัก แต่ตอนนี้ก็พิสูจน์แล้วนะครับ สมัยประชุมที่ผ่านมา รัฐบาลสามารถผ่านกฎหมายและข้อตกลงต่างๆได้มากกว่ารัฐบาลชุดก่อนๆ สอง เราเพิ่งมีการผลักดันกฎหมายความมั่นคงออกมาบังคับใช้ปีที่แล้ว และเหตุผลหนึ่งซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวกับศอ.บต. ออกมาไม่ได้ในยุคสนช. (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) ก็คือกฎหมายสองฉบับนี้ที่สนช. ดูแล้วยังไม่ลงตัว จึงมีปัญหาตกค้างมาจากตรงนั้น และจนถึงวันนี้ กฎหมายความมั่นคง พ.ศ. 2551 นี้ก็ยังไม่ได้มีการบังคับใช้ได้อย่างเต็มรูปแบบ เพิ่งมีการจัดกำลัง วางโครงสร้าง อนุมัติกำลังคนไป และการใช้กฎหมายความมั่นคงที่ประกาศเป็นพื้นที่จริง ๆ ยังไม่ได้เริ่มครับ วันนี้ก็จะเริ่มในส่วนของการ

ที่จะไปดูแลปัญหาที่ภูเก็ทในช่วงที่จะมีการจัดประชุมอาเซียนในเดือนหน้า แต่ว่ากำลังไล่ทำข้อเสนอเพื่อเอากฎหมายความมั่นคงเข้าไปทดแทนกฎอัยการศึก ซึ่งอาจจะเริ่มต้นในจังหวัดชายแดนในพื้นที่อื่น ๆ ก่อน แต่เป็นเจตนาที่ชัดว่าเรากำลังจะเอากฎหมายพิเศษซึ่งเบากว่าพรก. และกฎอัยการศึก ค่อย ๆ เข้ามาทดแทนตรงนี้ เช่นเดียวกัน การต่ออายุพรก. ในช่วงรัฐบาลผมเกิดขึ้นมาแล้วสองครั้ง ครั้งแรกรัฐบาลเพิ่งเข้ามารับตำแหน่งได้ไม่เกินสองสัปดาห์ ไม่มีทางเลือกครับ เมื่อหน่วยงานขอให้ต่อก็ต้องต่อ แต่วันนั้นก็ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อจะมาต่อรอบที่สอง ขอให้ไปทำการสำรวจ ประเมินอย่างชัดเจนว่าเป็นอย่างไร เดือนเมษายน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานมาโดยมีผลสำรวจต่าง ๆ มาเรียบร้อย และยืนยันว่าขอต่ออายุพรก. ครม. ก้อนุมัติ แต่รอบที่สามนี้ กำลังจะขอให้องค์กรภายนอกเป็นผู้ประเมินบ้าง ซึ่งรัฐมนตรีถาวรก็ได้รับไปและเข้าใจว่าได้ให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปิดตานี้เป็นผู้ประเมินรอบนี้ ก็จะให้เห็นภาพที่มีความชัดเจนมากขึ้น ฉะนั้น ท่านจะเห็นว่าที่พูดว่าการเมืองนำการทหารในขณะนี้ ไม่ได้พูดลอย ๆ มีการปรับในเรื่องของกระบวนการนำไปสู่แผนพัฒนา มีกระบวนการประเมิน ทบทวนอย่างจริงจังเกี่ยวกับอำนาจและกฎหมายต่าง ๆ รวมทั้งแนวปฏิบัติ ซึ่งเมื่อสักครู่นี้ มีสุภาพสตรีที่พูดให้ฟังถึงเรื่องปัญหาการทำงานเกี่ยวกับการข่าวต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่เรารับทราบและก็จะต้องมีการแก้ไขปัญหาต่อไป

โดยสรุป ผมอยากจะบอกว่าแนวทางการเมืองนำการทหารนี้ชัด และกำลังดำเนินการอยู่ แต่ผมยอมรับว่าเรากำลังพูดถึงคนจำนวนหลักหมื่นถ้าไม่ใช่เป็นแสนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ การทำความเข้าใจปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงาน ต้องใช้เวลาอยู่บ้าง แต่ผมมั่นใจว่าถ้าแนวโน้มในทางนี้ ไม่หวั่นไหว แม้กระทั่งช่วงที่ถูกทดสอบแรง ๆ เหมือนกับสองสามสัปดาห์ก่อนหน้านี้ ถ้ายังแนวโน้มอยู่เช่นนี้ ผมเชื่อว่าเราเดินได้ สัญญาณเราจะชัดครับ

ส่วนการพูดคุย เนื่องจากว่าในรายงานของนักศึกษาเน้นเรื่องของการพูดคุย ผมยืนยันครับว่ากระบวนการพูดคุยทั้งหลายนี้มีประโยชน์ทั้งสิ้น เพียงแต่ยืนยันว่าในส่วนของรัฐบาล เราถือว่าปัญหานี้เป็นปัญหาภายในของเรา ซึ่งแก้ไขได้และยอม สือสารไปยังกลุ่มขบวนการทั้งหลายว่าจริง ๆ แล้วเป้าหมายสุดท้ายของเขา ถ้าพูดถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี สันติสุข และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างที่รู้สึกว่าได้ถูกเลือกปฏิบัติ และยังคงรักษาอัตลักษณ์ไว้ได้ ถ้าเป้าหมายทำนองนี้ ก็ไม่ได้ต่างไปจากเป้าหมายของรัฐบาลของผม พูดคุยกันได้ แต่ผมไม่ยอมรับวิธีการรุนแรง และผมไม่เชื่อด้วยว่าใครใช้วิธีการรุนแรงแล้วจะสร้างสิ่งเหล่านี้ได้ในที่สุด เพราะอย่างมากที่สุดคือสร้างได้แค่ความกลัว ให้คิดว่าคนอยู่ในฝ่ายที่ใช้ความรุนแรงด้วยความกลัวไม่มีทางยั่งยืน และไม่มีทางแก้ไขปัญหา และไม่มีทางนำไปสู่เป้าหมายที่อ้าง ถ้าใช้ความรุนแรงแล้วอ้างว่านำไปสู่ความเป็นธรรม อ้างว่านำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีกว่า อ้างว่าจะเป็นสังคมที่คนอยู่อย่างมีสันติ ไม่จริงครับ เพราะความรุนแรงเป็นตัวพิสูจน์ในตัวว่าคุณไม่ได้เชื่อเรื่องเหล่านี้ ถ้าเชื่อจริง ต้องหยุด มาพูดคุยกัน เพราะผมยืนยันความจริงใจและความตั้งใจว่าเราต้องการที่จะสร้างสังคมสันติสุขจริง ๆ

การที่เรามีมาตรการ ระบบบางสิ่งบางอย่างซึ่งจะต้องมีการปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชน ไม่ใช่เรื่องที่รัฐบาลนี้ปิดกั้นเลย ฟຽນนี้ก็จะมีการจัดสัมมนาเรื่องกระบวนการยุติธรรม

สำหรับภาคใต้ ซึ่งก็จะเรื่องที่เกี่ยวข้องไปถึงเรื่องของชะรีอะฮฺ เราก็ไม่ได้ปิดกันเลยครับ พร้อมทั้งจะมีการศึกษา มีการดูแล การที่จะพูดถึงว่ามีการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบที่แตกต่างไปจากอบจ. เทศบาล อบต. ก็ไม่มีอะไรที่ขัดข้องเลย กรุงเทพมหานครก็พิเศษ เมืองพัทยาก็พิเศษ คุยกันได้ เพียงแต่ว่าถ้าจะอ้างว่าเมื่อมีรูปแบบพิเศษแล้วทุกอย่างจะดีขึ้น ก็ไม่แน่นอนครับ เพราะหัวใจของความยุติธรรมอยู่ที่ความสัมพันธ์ของผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ไม่ใช่ว่ารูปแบบคืออะไร ถ้าบอกว่าต้องรวมเป็นท้องถิ่นใหญ่พิเศษสามจังหวัด แต่คนบริหารสามจังหวัดยังอยู่ห่างไกลห่างเหินจากประชาชนในพื้นที่ ผมก็มองไม่เห็นว่าจะมีความยุติธรรมที่ดีขึ้นได้อย่างไร

เพราะฉะนั้น ทั้งหลายทั้งปวงนี้จึงกลับมาที่จุดเริ่มต้นของผมครับว่าวันนี้สังคมไทยตกผลึกแล้วหรือยังว่าสันติสุขจะต้องเกิดขึ้นจากความยุติธรรม จากโอกาส และจากการยอมรับความหลากหลาย ถ้าเราตกผลึกได้ ซึ่งไม่ใช่หมายถึงเจตจำนงร่วมกันของคนในพื้นที่เท่านั้น แต่คนนอกพื้นที่อีก 70 กว่าจังหวัดต้องเข้าใจตรงนี้ด้วย ผมมั่นใจว่าแนวทางที่เราเดินจะบรรลุความสำเร็จได้ แต่ถ้าเรายังไม่สามารถหล่อหลอมให้เกิดเจตนาธรรมและวิสัยทัศน์ร่วมกันอย่างนี้ เราเดินไปก็จะมีปัญหาตลอดเวลา มีทางซ้าย ขวา หน้า หลัง ที่คอยดึง คอยสกัด คอยขวาง คอยขัดขวางไม่ให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น

ผมต้องขอขอบคุณสถาบันพระปกเกล้าอีกครั้งหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชม ซึ่งผมได้รับทราบว่าหลายคนที่จะเข้าร่วมอยู่ในหลักสูตรนี้ ไม่เพียงแต่มาศึกษา แต่กำลังมีความตั้งใจที่จะนำหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นข้อเสนอแนะไปปฏิบัติจริง ก็ขออวยพรให้ทุกๆท่านประสบความสำเร็จ เพราะหากเราสามารถทำความสำเร็จให้เกิดขึ้นตรงนี้ได้ นั่นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อพี่น้องประชาชนคนไทยทุกคน และสังคมไทย ซึ่งต้องการที่จะเห็นการคลี่คลายความขัดแย้งในทุกส่วน และทำให้ความรุนแรงหมดไป ขอขอบคุณอีกครั้งหนึ่ง และขอยืนยันว่าหากท่านมีข้อมูลหรือความคิดเห็นความอ่านอะไร สามารถสื่อสารถึงผมและรัฐบาลได้ตลอดเวลา เพราะผมจะรับฟังและพิจารณาเพื่อจะได้คำตอบที่ดีที่สุด

ผมทิ้งท้ายไว้อย่างหนึ่งว่าการทำงานเรื่องนี้ยังต้องอาศัยเวลาอีกพอสมควร ขอให้ทุกคนมีความแน่วแน่ มีความอดทน และจะมีความสำเร็จ และเมื่อวันนั้นมาถึง จะไม่ใช่ความสำเร็จของรัฐบาลหรือผู้นำคนใดคนหนึ่ง แต่จะเป็นความสำเร็จของความเข้มแข็งของสังคมไทยเอง ซึ่งได้เรียนรู้ในที่สุดว่าการอยู่ร่วมกันและการสร้างสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสันติสุขนั้นเป็นอย่างไร ขอขอบคุณครับ

